

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 28-го Юлія, 1904. Число 30. — Vol. XII. Scranton, Pa., Thursday, July 28, 1904. No. 30.

БАЧНÔСТЬ!

До всѣхъ Братствъ и вôддѣлôвъ Руского Нар. Союза!

Понеже на Головнôй Конвенціи въ Shamokin, Pa. референтъ статутôвъ, уложивъ табелю вступного — для ново приступаючихъ членôвъ, маючи на цѣли, що половина того вступного мае оставати въ касѣ мѣсцевыхъ братствъ, и що тая ухвала не перейшла, длятого установляе ся, щобы братства и вôддѣлы Р. Н. С. побирали вступне якъ слѣдуе:

Вôдъ 16 до 20 лѣтъ скôнченыхъ безъ вступного;

Вôдъ 21 до 25 лѣтъ скôнченыхъ вступне 25 цнт.;

Вôдъ 26 до 30 лѣтъ скôнченыхъ вступне 50 цнт.;

Хто мае 31 лѣтъ скôнченыхъ вступне 75 цнт.;

Хто мае 32 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.00 доляра;

Хто мае 33 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.25 дол.;

Хто мае 34 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.50 дол.;

Хто мае 35 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.75 дол.;

Хто мае 36 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.00 дол.;

Хто мае 37 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.25 дол.;

Хто мае 38 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.50 дол.;

Хто мае 39 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.75 дол.;

Хто мае 40 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.00 дол.;

Хто мае 41 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.50 дол.;

Хто мае 42 до 45 лѣтъ скôнченыхъ 5.00 дол.

Таке вступне всѣ братства и вôддѣлы Р. Н. С. маютъ побирати вôдъ ново приступаючихъ членôвъ.

Вôдъ Головного Уряду Руского Народного Союза:

К. Кирчôвъ, преде.,
С. Ядловскій, секр.,
А. Шаршонь, касіеръ.

Повѣдомляемо

всѣхъ членôвъ Братства Св. О. Николая въ Питсбургѣ, Па.

мешкаючихъ поза Питсбургомъ, щобы сейчасъ подали свою докладну адресу предсѣдателеви братства на адресу:

Mr. Theodore Good
709 Sarah str.,
S. S. Pittsburg, Pa.

пôдъ карою 1 доляра.

Урядъ Братства.

Забавный дуже Баль

устроюваный

Рускимъ Братствомъ Св. О. Николая Питсбургѣ, Па., въ понедѣлокъ дня 5. Септембра (Labor Day) вôдбуде ся въ Odd Fellow's гали на розѣ 18 и Сара улиць. Тамъ, де завсе.

Запрашаемо всѣхъ Русинôвъ зъ Питсбурга и околицѣ.

Урядъ братскій:

Теодоръ Гутъ, предсѣд.,
Антоній Каня, касіеръ,
Лешко Журавъ, секр.

НОВИНКИ.

— СТРАЙКЪ рѣзникôвъ ще не скôнчивъ ся. Вже мало прийти до полагоды и цѣла справа мала бути вôддана пôдъ осудъ мирового суду. але таке полагоджене розбилось о упôръ компаністôвъ. Черезъ се справа погôршилась, бо теперь страйкують вже не лишь рѣзники, але минувшого понедѣлка застрайкували таксжь и другй робôтники юнійнй занятй при великихъ рѣзняхъ. Въ Чикаґо примѣромъ прилучилось до страйку около 10 тысячь робôтникôвъ. Цѣна мяса иде въ гору, бо компаніи не маютъ досыть скебôвъ, щобы могли заповнити мѣсця юнійныхъ робôтникôвъ. Єсли страйкъ потреває довше можна надѣятись, що мясо такъ подорожіе, що бѣднѣйшй люде нѣякъ не будутъ годнй его купити.

— РОСІЙСКИХЪ духоборцѣвъ, що поселили ся въ Канадѣ въ Манітобѣ, напавъ знова религійный фанатизмъ. Много мущинъ, жѣнокъ и дѣтей опустило свои мешканя и удали ся въ свѣтъ шукати Спасителя. Зъ собою не хотѣли нѣчого брати, навѣтъ поживы, але зôбрали ся въ громаду и пустились въ свѣтъ безъ нѣчого. Убраня на нихъ подертй, цѣла громада може згинути голодовою смертію, если не дасть вôдвести ся вôдъ того кроку. Рядъ канадійскій е въ великôмъ клопотѣ, бо не знае що робити зъ тою сектою. Всѣ духоборцѣ суть люде чеснй и добрй робôтники, але коли ихъ нападе шалъ релиґійный, не можна имъ анѣ порадити, анѣ помочи.

— СЛАВНЫЙ на цѣлу Америку бандитъ Гарвей Лоґанъ, вôдобравъ собѣ жите выстрѣломъ зъ револьвера. Свою карієру розпочавъ еще въ роцѣ 1897, коли то приловлено його на сфальшованю банкнотôвъ на суму $45,000 и засуджено на 20 лѣтъ тяжкои вязницѣ. Однакъ Лоґанъ посидѣвши въ вязницѣ пару мѣсяцѣвъ, щасливо утѣкъ. Вôдъ тои хвилѣ зачавъ занимати ся розбоемъ и рабункомъ. Найперше замордувавъ одного чоловѣка въ Сандуски Монт. въ цѣли рабунку, вôдтакъ станувъ на чолѣ розбишацкои банды въ Вайомінґъ и въ короткôмъ часѣ ставъ ся пострахомъ цѣлого краю. Банда його нападала и рабувала желѣзницѣ и вела завзятй борбы зъ шерифами и желѣзничими детективами. Пôдъ його проводомъ зрабовано великій банкъ въ Белъ Форджь, С. D., вôдтакъ зрабовано посиѣшный поѣздъ недалеко вôдъ Типтонъ Вайомінґъ и другій поѣздъ въ околицѣ Ваґнеръ въ Монтанѣ. Зъ його руки згинувъ шерифъ зъ Конверсъ Кавнті, Йосифъ Газенъ и много иньшихъ людей. Хотяй зловлено його кôлька разôвъ, то все таки умѣвъ высмикнути ся зъ рукъ справедливости. Послѣдного разу, коли його арештовано, поставлено коло него варту, котра мала його пильнувати день и нôчь, однакъ и зъ рукъ вартôвникôвъ умѣвъ выдерти ся. Доперва теперь попавъ въ нову засѣдку поліцаѣвъ, и коли побачивъ що вже нема йому ратунку, стрѣливъ до себе зъ револьвера и закôнчивъ свое бунтôвниче жите. Жителѣ дикихъ Вестôвъ ажь вôдôтхнули, коли довѣдали ся про смерть Лоґана.

— РОБÔТНИКИ въ прядѣльняхъ бавовни въ Фалъ Ріверь Масс. застрайкували, зъ причины зменшеня платнѣ о 12 процентъ. Въ страйку возьме участь 30 тысячь.

— КОРЕСПОНДЕНТЪ одной нѣмецкои часописи розказуе про многй суперечки мѣжь ґен. Куропаткиномъ а намѣсникомъ Алексіевомъ. Вôнъ оповѣдае, що Алексіевъ [illegible]стоянно псуе рôжнй вôйс[illegible]вй пляны Куропаткина, приписуючи собѣ неограничену власть яко заступникъ царя на поли вôйны. Два або три разы тыжнево, посилае вôнъ своихъ людей до Тачкяо, щобы звѣдували ся докладно, що робить Куропаткинъ, и ему доносили. Всѣ офіциры суть обуренй на Алексіева, и суть того переконаня, що доки царь не вôдкличе Алексіева, доси вôйска російскй будуть поносити пораженя и страты.

— ЕСКАДРА морска Сполученыхъ Державъ завинула передъ кôлькома днями до австрійского порту Трі́есту. Австрійскй моряки дуже гостинно приймали американьскихъ матрозôвъ, а тіи за гостинностъ такъ вôдплатили ся, що кôлька днѣвъ безъ перестанку запивали ся по тріестеньскихъ ресторанахъ, а коли не стало имъ вже грошей, такъ неплатили за напитки. Але замало було имъ ще того що безъ грошей запивали ся, они зачали въ порядныхъ ресторанахъ, де подаютъ срѣбну посудину, красти срѣбнй ложочки, тарельчики и другй рѣчи. Пошкодованй купцѣ донесли о тôмъ поліціи, котра мусѣла американьскихъ морякôвъ, котрыхъ недавно передтимъ такъ оваційно приймали, арештувати и вôддати въ руки справедливости.

— ВЪ Бѣлгородѣ въ Сербіи на розказъ короля Петра, попалено рѣчи Александра и Драґи, котрй зôстали покровавленй пôдчасъ ихъ замордованя. Король не хотѣвъ звернути тыхъ рѣчей сестрѣ Драґи, бо боявъ ся, щобы она не выкористала сеи обставины до аґітацій проти короля Петра.

— ВЪ Швайцаріи померъ 14. липня бувшій президентъ Трансвальской републики, Тома Павло Кріґеръ. Се бувъ оденъ зъ найбôльшихъ героѣвъ нашихъ часôвъ, оденъ зъ найвѣрнѣйшихъ сынôвъ своеи вôтчины. Померъ на запалене легкихъ въ присутности доньки и зятя. Послѣднымъ бажанемъ померщого президента було, щобы тѣло его похоронено на рôднôй землѣ Трансвалю, за котрои свободу грудь свою наставлявъ. Смерть Кріґера выкликала въ цѣлôмъ свѣтѣ великій смутокъ. Всѣ народы вызказують ся про померщого зъ якъ найбôльшою похвалою, и уважають имя його за безсмертне. Найбôльша жалоба окрыла цѣлый Трансваль, що ихъ президентъ, прогнаный рядомъ анґлійскимъ померъ на чужинѣ, далеко вôдъ рôдного краю. Въ послѣднихъ часахъ позволило правительство анґлійске на перевезене тѣла померщого до Трансвалю.

— УГОРСКОЙ палатѣ пословъ предложено до ухвалы проектъ пôдвысшеня платнѣ для угорского короля на удержане двора. Пôдчасъ дебаты вывязала ся жива дискусія, серед котрои посыпали ся многй слова доганы на австрійского цѣсаря а угорского короля. Оденъ мадярскій посолъ выкрикувавъ, що жадане пôдвысшеня платнѣ на удержане двору короля е свиньство и лайдацтво. Другій казавъ, що королеви не треба бôльше давати якъ лишь на удержане його особы, а що потребуе на пиво и вино и на иньшй забаганки, то най бере зъ власнои кишенѣ. Иньшій знова выкрикувавъ: „Зôдки приходить народъ своими кровавыми податками удержувати на дворѣ королѣвскôмъ рôжныхъ архикнязѣвъ и княгинь? Єсли они не маютъ зъ чого жити, то най ихъ король порозганяе до монастырôвъ, а не накладае на народъ новй тягары.

— У ВѢДНИ привела поліція 14 лѣтного хлопця передъ слѣдчого судію, за волокитство. Коли судія поспытавъ хлопця зъ чого вôнъ жие, сей вôдповѣвъ: що собѣ украду. Хлопець сказавъ се цѣлкомъ рôвнодушно, якъ щось зовсѣмъ звычайного. Судія пытае: Отже ты крадешь, а що? Хлопець: краду те, що менѣ до житя потрѣбне. Найчастѣйше краду хлѣбъ, ковбасу, часомъ помаранчѣ. Судія: а чому ты крадешь? Хлопець: бо я є за гордый щобы жебрати. Судія: а якъ довго ты вже крадешь? Хлопець: вже буде зô двѣ недѣлѣ. Часомъ краду чоботы на ярмарку. Судія: якъ часто се було? Хлопець: думаю зô шѣсть разôвъ. Судія: а якъ дорого продаешь тіи чоботы? Хлопець: малй по 40 центôвъ, бôльшй по 70. Судія: чи ты думаешь, що всѣ тй рѣчи, котрй ты укравъ, суть бôльше вартнй чимъ 50 кор.? Хлопець смѣючись: они варта бôльше якъ 100 кор.

Судія перервавъ розправу и вôддавъ акта краєвому судови.

Жовнѣрь.

Дôставъ вôдъ жѣнки листъ: „Василю! Василю! прибудь чимъ скорше, я слаба, дитина слаба, ми опущенî, нема нѣ сусѣда, нѣ приятеля — прибудь хочбы тôлько показати ся.“

И вôнъ вже десятый разъ вôдчитувавъ сей листъ кровйовъ писаный и червоными выдавали ся йому буквы и сльозы бачивъ на нѣмъ кровавî.

Пôйшовъ просити капітана о урльопъ. Капітанъ розсердивъ ся. — ты ще рекрутъ, урльопу не дôстанешь, тобі не можна дати. Ты жѣнку хочешь вôдвѣдати? А звôдки ты маешь жѣнку?

Василь розказавъ, що його реклямували, и що тогдѣ оженивъ ся, що вôдтакъ повернувъ старшій братъ зъ вôйська а його покликали.

Капітанъ здвигнувъ раменами — не давъ урльопу.

Василь не знавъ, що зъ нимъ дѣе ся, въ очахъ йому почорнѣло, захитавъ ся и на пôвъ притомный пôйшовъ на еґзецирку.

Його мріѣ, його думки, його душа полинули до рôднои хати — до жѣнки, до дитины.

А тутъ на еґзецирцѣ, кождый його рухъ, кождый зворотъ, кождый крокъ коштувавъ його страшного болю, слѣдôвъ кровавыхъ, зôтхань нелюдскихъ. Капітанъ зарядивъ вôдпочинокъ. Жовнѣры порозходили ся. Однî поспѣшили до жида, що продававъ горѣвку та булки, однî позакурювали папѣросы. Всѣ жартували та смѣяли ся.

Василь не мôгъ устояти ся на ногахъ, положивъ ся на землю, та зôтхавъ тяжко.

Надôйшовъ попри него капраль: — Ты сучій сыну, положивъ ся на землю, вставай! — и копнувъ Василя. Василь не обôзвавъ ся. Пôднѣсъ ся зъ землѣ, прийшовъ до себе, и до головы прийшла думка, що додала йому силы.

Вôнъ рѣшивъ ся безъ позволеня пôйти до хорои жѣнки. Нѣчимъ йому вôйськовî приписы, йому жѣнка вмирае, тож еѣ мусить вôдвѣдати, хочбы мавъ и головою наложити.

На гадку о жѣнцѣ и дѣтинѣ, почувъ страшный въ серци тягаръ, що давивъ йому рамена, голову та цѣле тѣло.

Нѣколи ще не выдавъ ся йому такъ тяжкимъ ґверъ, такъ тяжкимъ торністеръ, такъ тяжкою шапка на головѣ.

Йому пригадали ся послѣднî хвилѣ пращаня зъ жѣнкою, зъ маленькою дѣтиною при грудяхъ. Вôнъ бачивъ еѣ таку сумну, страхъ сумну, бачивъ еи бôль и сльозы, бачивъ еѣ розлучену на довгî часы.

Страшно затуживъ за нею. Она гôдна найбôльшои жертвы вôдъ него. Она — мое жите — чула себе такъ щасливою при моимъ боцѣ, она була менѣ слугою — найвѣрнѣйшою слугою, найбôльше вôдданою. Сама такъ хотѣла. Мôй усмѣхъ бувъ для неи небомъ, мое вдоволене для неи раемъ.

Все те упôрно стояло въ його увѣ, та збôльшало бôль несказаный.

Вôнъ поповнить сей злочинъ, вôнъ здезертеруе, щобы вôдвѣдати—побачити вмираючу жѣнку. — Ахъ! бѣднажь вона!

Туга його збôльшила ся, хапала роспука.

Чому насъ розлучили? чому? Чому вона така нещаслива? А такъ еѣ зо мною добре було...

Вôнъ видѣвъ еѣ знову: якъ рвала ся за нимъ, коли ѣхавъ до вôйська, якъ хапала ся колѣсъ, якъ цѣлувала його по рукахъ.

Вôнъ бачивъ еи сльозы, що цюркомъ лили ся.

Вôнъ еще чувъ той предовгій, горячій еи поцѣлуй. А до ушей його долѣтали еи рыданя, еи зойки, котрымъ на глумъ ставала його нещасна судьба.

А якъ вона пригортала до грудей дитину...

Бôль його все збôльшавъ ся та давивъ и рвавъ його серце.

А постанова утечѣ зъ вôйська тимъ сильнѣйшою ставала.

Його думку гнетло питане: Чому тî люде такî безъ серця, безъ душѣ, безъ чувства? Чому його по волѣ не хотять пустити? Кажуть йому служити.. заперти ся всього... всього...

А тамъ жѣнка хора — жѣнка марне гине.

Нѣ, вôнъ таки забуде на заказъ капітана. Вôнъ опустить касарню... здезертеруе.

А однакъ коли вôнъ тôльки прийшовъ до вôйська, його вчили: забудь про дôмъ, забудь про себе, забудь про всьо, — служи вѣрно.

Вôнъ служить вѣрно... вôнъ ставъ ся псомъ для свого пана. А коли йому жѣнка вмирае, имъ байдуже, вони сего знати не хотять. И жилы йому набренѣли, пястукъ стискавъ и зубами скреготавъ...

Вôнъ бувъ безсильный...

Однакъ туга за жѣнковь перемогла його вôйськову присягу.

Наслѣдки були йому нѣчимъ, вôнъ ихъ теперь не бачивъ.

Коли вернули зъ еґзецирки до касарнѣ, Василь незамѣтно користаючи зъ неуваги жовнѣрôвъ, высмикнувъ ся зъ касарнѣ. Мовь божевôльный перебѣгъ черезъ мѣсто, дôставъ ся за рогачку на чисте поле. Була вже осѣнь. Поля сумнî, обôдранî, насторчєнî острымъ тернемъ. Гденеде бѣлѣли останки незвезеного збôжа. Якось такъ всюды сумно, що на плачь збирае ся. Свѣжій воздухъ зъ поля повѣявъ и на Василя и розвѣявъ горячку зъ його тѣла. Вôнъ чувъ ся вôльнымъ. Ось якій я панъ — подумавъ собѣ — йду до дому, щобы бôльше не вернути. Три роки служи — а ты жѣнко й дѣтино гинь, пропадай. Щожь они почнуть безъ мене? Панъ Бôгъ хиба погодуе ихъ — а сльозы такъ и крутять ся йому въ очахъ. Зъ поля звозили вже послѣднî снопы, а Василь бавивъ свои очи тимъ видомъ—гарнî, товстенькî коники весело тягнули повнѣській вôзъ збôжа. — И въ мене були такî коники — погадавъ Василь — и я такъ звозивъ збôже, ось тамтого року, жѣнка накидала снопы. А теперь? Теперь всьо промахнулось, щезло, и неверне ся бôльше. Ся природа, зъ котрою вôнъ зживъ ся, сѣ поля безкрайнî, тягнули його до себе, манили його очи, його серце. Василь забувъ про все, що зъ нимъ дѣе ся; вôнъ чувъ себе щасливымъ, коли почавъ тужити за тими добрыми часами, котрî такъ весело йому спливали. Вôнъ видѣвъ свою Маруню щасливу, вôнъ бачивъ еи гарне лице, еи усмѣхненî уста, еи очи, палаючî любовью, вôнъ бачивъ еи матерію, вôнъ туливъ до себе Иванка, вôнъ радувавъ ся въ души. Такъ увôйшовъ вôнъ спорый кусень дороги.

Коли однакъ побачивъ зъ далека рôдне село, яке розложило ся въ долинѣ надъ кристалевымъ гôрскимъ потокомъ, знову занепокоивъ ся. Хотѣвъ здати собѣ справу зъ того, що зъ нимъ дѣе ся. Глянувъ на себе, побачивъ вôйськовый мундѣръ, почувъ що вôнъ жовнѣрь. Йому станувъ передъ очима листъ жѣнки, вôнъ бачивъ евого капітана, недоброго чоловѣка, бо не хотѣвъ дати урльопу. Йому пригадала ся присяга вôйськова, зложена на вѣрнôсть цареви, йому ще бренѣли въ ухахъ суровî приписы вôйськовî и строгî кары.

Тажь вôнъ и своѣй Марунѣ присягавъ, коли ихъ еґомость вѣнчали.

Вôнъ не мôгъ поняти, котра присяга бôльша, котра милѣйша Богу, чи зложена на вѣрнôсть жѣнцѣ, чи цареви.

Все таки здавалась ему жѣнка близшовь чимъ царь, близша чимъ вôйсько; його тамъ мучать безъ потребы, а въ дома нѣ кому пôйти въ поле, нѣ кому зôбрати збôже, нѣ заорати, нѣ посѣяти, а жѣнка хора — вмирае, и мале дитятко хоре — оножь нѣкому ничь не винно, а такъ мучить ся. Василь бачивъ, що на свѣтѣ нема правды, видѣвъ, що йому дѣе ся велика кривда, що цѣлый свѣтъ несправедливый. Такъ тяжко стало йому на серци, що ажь зойкнувъ страшенно.

Всѣ безъ серця, безъ чувства, батько рôдный, братъ рôдный. Они они вырекли ся його, вôдцурали ся його, бо вôнъ взявъ бѣдну наймичку за жѣнку, они хотѣли маетковъ, они радî, що вôнъ у вôйську, они хотять, щобъ она бѣдна, сама, опущена загибла зъ дѣтиновь. Боже! Боже! чомъ нема правды на свѣтѣ?

На дворѣ вже смеркло ся. Сонце вже давно зайшло за темный лѣсъ. Цѣла природа приняла понурый выглядъ. Василь вже доходивъ до рôдного села, до хорои жѣнки, до дитины. Ось вже зачали ся корчѣ та вербы надъ потокомъ, на скраю села. Изъ за хмаръ выглянувъ кровавый мѣсяць и своимъ поглядомъ наповнивъ весь свѣтъ якимсь страшнымъ сумомъ, якимсь невысказанымъ горемъ. Цѣла природа вливала свôй сум у серце Василя, всьо побôльшало його бôль; и шелестъ деревъ, що блищали до мѣсяця, і шумъ травы и непрозора мрака, що застелила землю.

Увôйшовъ въ село. — На осторонѣ побачивъ свою хату сумну, обѣдрану, опущену. Ввôйшовъ на подвôре. Не загавкавъ весело песъ на привитане пана, не вôдôзвали ся вôдъ жолоба конѣ. Тиша якъ на кладовищи, котру вôдъ часу до часу переривало переразливе пугикане сови.

Ввôйшовъ у хату. Ударивъ його сопухъ мертвеччины. — На лôжку, на голôй соломѣ лежала його жѣнка. Вôдъ горячки щоки паленѣли, а на лице выступили червонî плямы. Сопухъ хоробливый струями розходивъ ся по хатѣ.

Побôчь неи спала мала дитинка, суха, жовта мовь листокъ на деревинѣ въ осени.

Сльозами зайшли Василеви очи. Закровавило ся йому серце. Притуливъ руку до чола жѣнки, дитины и поцѣлувавъ обое въ чоло. Она отворила поволи свои западенî вôдъ болю очи и глянула ними на Василя. Не здивувала ся побачивши его.

— Я знала, що ты прийдешь, я чула якъ ты выходивъ зъ касарнѣ, я чула якъ ты йшовъ, якъ ты отворивъ ворота, дверѣ вôдъ хаты. Добре, щось прийшовъ, Богъ тобѣ за се вынагородить, я тобѣ за се вдячна.

Вхопила своими ослаблеными раменами його руку и в'ѣлась въ ню щоками. Василь вырвавъ руку. Еи рамена безсильно упали.

— Боже, вынагороди и нихъ, що тебе пустили, що я тебе оглядаю, вже бôльше не побачу тебе — вôдказала глухимъ стономъ.

Василь здрôгнувъ ся. Припавъ до лôжка и гôрко зарыдавъ.

— Жѣнко, жѣнко! не дякуй Богови, они мене не пустили, я самъ втѣкъ, мене тутъ тягнуло, рвало, клѣщами за серце рвало, я хвильки не мавъ спокою, якъ дôставъ листъ вôдъ тебе, я втѣкъ зъ вôйска, здезертирувавъ, вже десь жандармерія шукае за мною, зловлять, скують, звяжуть, вкинуть до вязницѣ. Охъ, горе, горе!

Попавъ въ нестяму. Йому привидѣло ся, що до хаты прийшли шандарѣ, двохъ ихъ було, оденъ станувъ при дверехъ, другій приступивъ до него. Вôнъ бачивъ якъ оденъ зъ нихъ вытягавъ ланьцушки, якъ жѣнка вхопила його въ свои обôйми и болѣючимъ зоромъ благала жандарôвъ, щобы йому нѣчого злого не робили. Они однакъ на ню не зважали, скували його якъ злодѣя послѣдного, а она все його тримала въ своихъ обôймахъ, страхъ крѣпко тримала. Жандарѣ дерлись з нею, она ихъ кусала до крови по рукахъ, они розлютили ся, оденъ пхнувъ еи, она покотилась заляна кровю.

Василь зойкнувъ, страшна мара насѣла му на очи. Вôнъ зôрвавъ ся на ноги и мовь скаженый зарыдавъ:

— Я тутъ не видержу, тутъ пекло!

Жѣнка дивилась на него умираючимъ окомъ мовь на божевôльного, а змѣркувавши, що Василь хоче вôдôйти, кинулась на постелѣ, вытягнула свои сухî руки до него:

— Василю! не йди, лишись, до завтра, я чую, що завтра вмру, справишь менѣ похоронъ, дитиною зарядишь. Лишись, Василю, се моя послѣдня просьба, послѣдна!...

И руки до него вытягала и лискучими очами його молила.

Вôнъ вхопивъ ся руками за голову, деръ волосе на собѣ.

— Ахъ, жѣнко, жѣнко! не рви мого серця, не рѣжь його, бо страхъ рѣжешь своими словами. Я мушу йти, я тутъ не лишу ся, я тутъ згину. Ахъ, менѣ вже не до житя!...

Сльозы такъ и цюркомъ пустились йому зъ очей, протяжный ревъ продеръ ся з його грудей, вхопивъ шапку и вылетѣвъ зъ хаты.

Жѣнка опамяталась. Надлюдска опанувала еи сила, зôрвала ся зъ постели, вхопила на руки дитину, выбѣгла на двôръ, припала до ворôтъ, силы стали еи опускати. Стала ревѣти:

— Василю! Василю! верни любчику, на, возьми дитину, забери еи зъ собою, занеси еѣ тымъ недолюдкамъ, тымъ катамъ, най зворушить ся ихъ камѣнне серце, возьми бѣдну дитину, се кровь твоя, тѣло твое, кинь имъ пôдъ ноги, нехай спопелѣють, счезнуть!...

Кричала нелюдскими голосами въ ясну погôдну нôчь а вôдгомонъ еи слôвъ розносивъ ся далеко, далеко по тихому селѣ. Десь на другôмъ кôнци села рознеслось гавкане псôвъ и знову мертва тишина.

Заплакала на рукахъ дитина. Мати опамятала ся, послѣдными силами пригорнула дитину до грудей и опираючись о плôтъ, о стѣну поплела ся до хаты. Силы зовсѣмъ еи опустили, ледви переступила порôгъ, покотилась на землю, не могла вже добити ся до лôжка.

. . . .

На другій день вечеромъ старый жебракъ поступивъ въ хату, почувъ сопухъ трупа, наробивъ крику, збѣгли ся люде, на землѣ лежала мертва жѣнка а побôчь неи сухе, жовте дитятко.

. . . .

Въ той самый часъ найшли люде въ лѣсѣ, на другому кôнцѣ села, повѣшеного трупа Василя.

Ж. Бычиньскій.

195 новыхъ членôвъ!

Вôдъ 15 Мая до кôнця Юнія б. р. приступили до Р. Н. Союза слѣдуючî новî члены.

Вôд. 1. Андрушко Василь
Рыбаръ Михайло
Черемчакъ Михайло
Сускій Михайло
Боґушь Микола
Козаръ Василь
Пелячикъ Гавріилъ
Фиръ Иванъ, дитина
Вôд. 3. Дикій Осифъ
Вôд. 4. Ющакъ Клементій
Костишакъ Митро
Кочановскій Олекса
Вôд. 6. Шакулъ Василь
Юра Романъ
Крѣшфалуши Василь
Вôд. 7. Рошь Францъ
Кецъ Стефанъ
Баволякъ Петро, дитина
Вôд. 9. Єдинакъ Прокопъ
Клапъ Петро, дитина
Поляньскій Григорій, дитина
В. 10. Борошевичь Михайло
Ярошь Онуферъ
Шкуратъ Марія, дитина
Старанчакъ Текля „
В. 12. Скирпанъ Анна
В. 13. Хованьскій Филинъ
В. 14. Ґловацкій Саверъ
В. 16. Зелѣнка Павло
В. 19. Ступакъ Анна, дитина
Бенько Анна „
Иванчо Иванъ „
В. 23. Ковакъ Андрей
„ Йосифъ
В. 24. Клея Стефанъ
„ Иванъ
Коваль Осифъ
Дужикъ Тома
В. 25. Ющакъ Василь
Мацко Андрей
В. 26. Фрицкій Михайло
В. 27. Кецъ Федоръ
В. 28. Дутковскій Иванъ
Трояновскій Митро
Гѣвчукъ Николай
В. 29. Адамчакъ Стефанъ, дитина
В. 30. Муренко Осифъ
Цеметъ Онуферъ
Мусяла Иванъ
Ґембусъ Павло
Вельґошь Семанъ
Ґула Адамъ
Ганьчакъ Акимъ
Зубикъ Микола
Цембракъ Михайло
Воробель Специянъ
Гриценко Фесько
Красулякъ Осифъ
„ Василь
Олейникъ Василь
Гушля Михайло
Дмитрикъ Марія, дитина
Ямельска Юстина „
„ Стефанъ „
Рыбѣцка Станислава „
В. 31. Дзюбакъ Михайло
В. 32. Рошко Иванъ
Турниця „
В. 33. Бойчикъ Максимъ
Олексякъ Миколай
Чирскій Василь
Бодникъ Лукачь
Матвейчакъ Дмитро
Грицко Михайло
Бохнакъ Данько
Берди Михайло, дитина
В. 37. Косякъ Федоръ
Фецичь Митро
Лукашь Антôнъ
Красневичь Михайло
Круховскій Францѣшокъ
Жинтичка Максимъ
Иванцьо Петро
Семетковскій Андрей
Циґанъ Петро
В. 40. Бичиньскій Жигмонтъ
Качуръ Митро
Антони Михайло
Баковскій Андрей
Симко Александеръ
Ворона Василь
В. 41. Копачь Илько
„ Петро
В. 42. Ванца Василь
Секуля Иванъ
Ванца Єва, дитина
В. 45. Петрикович Яковъ
В. 46. Скомскій Онуферъ
Терняк Иванъ, дитина
Папаровскій Тимко „
В. 48. Приставскій Василь
Олексôвъ Панько
Станьчакъ Осифъ
В. 49. Скуба Василь
Толтъ Иванъ
В. 50. Мицѣкъ Фецко
В. 53. Костюкъ Исидоръ
Дихтяръ Андрей
Яличко Осифъ
Ющакъ Таціянна
Бекъ Василь, дитина
В. 56. Бурка Иванъ
„ Николай
Белій Иванъ
Токаръ Иванъ
Моцо Василь
Бурякъ Петро
Тупякъ Теофиль
„ Илько
Кариновичь Левъ
В. 58. Ґуляничь Юрій
В. 62. Дубець Томко
Горощакъ Семанъ, дитина
В. 63. Фейда Маріянна
Грицко Катарина
Мадарошь Иванъ,
Волошеновичь Юлія
Бобакъ Розалія
В. 65. Мошиньска Катарина
В. 66. Василькевичь Петро
В. 68. Феленчакъ Лешко, дитина
В. 69. Зыбликевичь Василь
В. 70. Фецюра Марко
В. 72. Вельґошь Павло
Петрочко Иванъ
Рудавскій Николай, дит.
В. 73. Ильчакъ Анна, дитина
В. 75. Дубець Харлампій
В. 76. Фентонъ Афтанъ
В. 78. Польный Андрей
Пелешь Иванъ
Гечманьскій Вѣкторъ
Вайда Осифъ
Мецьо Андрей
В. 81. Свѣржки Войтѣхъ
В. 82. Дзуґанъ Юлій
В. 85. Фецковичь Иванъ
Бонкусъ Григорій
Гуликъ Иванъ
Муринъ Михайло
Семко Иванъ
Муринъ Иванъ
Дриль Александеръ
Вашчижинъ Олекса
Ґалѣкъ Димитро
Куликъ Юліянъ
Гринѣвъ Казимѣръ
Василь Михайло
Рончевичь Мато
Катичь Григорій
Косцьо Василь
В. 89. Беца Стефанъ
Осифчинъ Михайло
В. 90. Ренчковскій Иванъ
В. 92. Марущакъ Михайло
В. 94. Мадсѣ Михайло
В. 95. Ватраль Тимко
В. 97. Ревакъ Клементій
Щефъ Иванъ
В. 100. Русенко Катерина
Шуликъ Анна
Костишакъ Зеновія
Беднарчикъ Параска
В. 102. Мижѣкъ Иванъ
Гаронъ Антôнъ
В. 104. Когутъ Иванъ
В. 107. Сехъ Илько
В. 108. Логиновскій Василь
Паламарь Дмитро
Колодка Иванъ
Онущакъ Максимъ
Нижникевичь Михайло
Середеньскій Стефанъ
Лефка Василь
Яремко Леонъ
Терпливець Николай
Кравчикъ Михайло
Лащиньскій Грицъ
Сидоръ Онуфрей
Крупка Михайло
В. 109. Басишь Антôнъ
Прокôпчакъ Михайло
Арбутина Панталеймонъ
В. 110. Лодиньскій Грицъ
В. 111. Петровскій Иванъ

С. Ядловскій, секр.

Превважне дѣло!

Перша Руска Бурса отвирае ся!

Въ имя Боже зачинаемо превважне, святе дѣло народне — отвираемо въ Нюйорку зъ днемъ 15 септембра (вересня) 1904 р. Руску Бурсу т. е. Институтъ науково-выховавчій пôдъ покровомъ св. О. Николая!

До сеи Бурсы буде ся приймати рускихъ хлопцѣвъ въ вѣцѣ 10 лѣтъ и высше, щобы выховували ся на людей науки и працѣ; а притôмъ на щирыхъ патріотôвъ рускихъ, котрй опôсля мають служити и працювати для свого народу та для славы Божои.

Цѣль Бурсы приспорити народови рускому въ Америцѣ въ якъ найкоротшôмъ часѣ якъ найбôльше власнои а патріотичнои інтеліґенціи, безъ котрои кождый народъ есть немовь вôйско безъ офіцирôвъ, немовь дерево безъ цвѣту, немовь господарство безъ господаря.

Кожда дитина за невеликою оплатою достане въ тôй Бурсѣ помешкане, харчь, потрѣбну услугу, а що найважнѣйше, старанный правдиво вôтцѣвскій нагляд и проводъ, та помôчь въ наущѣ. Дѣти будуть ходити на науку до публичныхъ школъ американьскихъ.

Въ дома въ вôльныхъ годинахъ будуть учити ся: релігіи, св. письма, руского читаня и писаня, спѣву церковного и музыки, рускои исторіи и ґеоґрафіи та письменства (літературы).

Для розрывки будуть мати вправы гімнастичні, и рôжні домашні забавы.

Бурса буде такъ умѣщена, що дѣтямъ буде близько ходити до школъ такъ низшихъ якъ и высшихъ, публичныхъ, та ремесничыхъ. Помешкане для дѣтей буде урядене пôсля всякихъ вымогъ гиґіены и здоровля.

Головный Народный Комітетъ (Народный Фондъ) постаравъ ся вôдразу о вôдповѣдного настоятеля для Бурсы! Буде нимъ священникъ Павло Тимкевичь, чоловѣкъ знаный зъ лаґôдного а притôмъ енергічного успособленя, зъ любови до науки и до свого народу!

Конкурсъ.

Симъ розписуемо конкурсъ (оголошене) и условія въ цѣли принятя до Бурсы.

Хлопець, маючій найменше 10 лѣтъ або бôльше, може бути принятый до Бурсы:

1) если его отець, мати або опѣкунъ зашле подане (просьбу) въ цѣли принятя и декларацію скôлько обовязуе ся платити що мѣсяця зъ горы за дитину! Оплата вôдъ одной дитины буде выносити мѣсячно $12 вôдъ заможнѣйшихъ, а вôдъ незаможныхъ $10 мѣсячно; сироты будуть приняті даромъ, о скôлько позволять на се фонды;

2) мае ся заслати свѣдоцтво шкôльне зъ послѣдного курсу зô школы англійскои до якои дитина ходила;

3) свѣдоцтво шкôльне зъ рускои школы (подписане священникомъ и учителемъ), а где нема рускои школы, то чи умѣе по руски читати и писати;

4) подати точно вѣкъ дитины, а вагляндо свѣдоцтво урождения и крещеня;

5) свѣдоцтво лѣкарске, що дитина есть здорова.

Дитина принята до Бурсы буде обовязана:

1) при вступѣ зложити $2.00 за зужите инвентаря и на бібліотеку;

2) привезти зъ собою 4 пар бѣлизны, 12 хусточокъ, 4 пар скарпетокъ, 2 убраня (одно на будный день а друге святочне) и 2 пары черевикôвъ.

Подання о принятє до Бурсы належить слати найдальше до 20 августа н. ст. 1904 р. до: Rev. Paul Tymkievich, 45 Oak Street, Yonkers, N. Y. Пôзнѣйшихъ подань не буде ся увзглядняти!

Поклик

до всѣхъ родичѣвъ, Всч. Отцѣвъ Духовныхъ, до всѣхъ братствъ, орґанізацій, товариствъ и парафій.

Дѣти — се найдорожшій скарбъ! Вôдъ дальшого выхованя дѣтей залежить цѣла будучнôсть не тôлько родичѣвъ, але й цѣлого нашого народу! Не паперы ситизенскій, але наука зрôбнае нашй дѣти зъ американьскими — а тымсамымъ и народъ рускій!

Родичѣ! Єли маете любовь до своихъ дѣтей, єли хочете зô своихъ дѣтей дочекати ся потѣхи, вдячности и пôдпоры на старші лѣта, то весь свôй заощадженый грôшь вложѣть на „науку" для дѣтей, и зголошуйте ихъ до принятя до Бурсы! Чимъ молодшу дитину пошлете до Бурсы, тымъ лучше для васъ и для насъ, бо скорше дасть ся всего доброго выучити!

Отцѣ Духовнй! Голосите въ церквѣ любовь близьнього, а хтожь вамъ близшій, якъ не рускй дѣти! Безъ взгляду на те зъ якои бы краины або переконань, ужийте всего свого впливу и постарайте ся, абы якъ найбôльше число зъ вашои або поблизькои колоніи зголосило ся до Бурсы! — Въ якій спосôбъ — се вже ваша рѣчь!

Всѣ рускй парафіи, братства, орґанізаціи, товариства! Єсли бажаете добра собѣ самымъ и єсли хочете мати колись за провôдниковъ и учителѣвъ інтеліґентныхъ, тутъ въ Америцѣ выученыхъ, Русинôвъ, котрй потрафили-бы смѣло заступати нашъ народъ всюда передъ Американцами, то ухвалѣть на Народный Фондъ, Рускую Бурсу, поважнѣйшу рôчну квоту одноразову, а окрôмъ того нехай ваши члены зобовяжуть ся складати щомѣсяця бодай по 5 ц. на ту св. народну цѣль, а Бурса буде гарно розвивати ся! Пôйдѣть за примѣромъ братства св. Кир. и Методія въ Шамокинъ, котре на вѣсть о утворенью Бурсы жертвовало зъ своеи касы $23.25, а окрôмъ того зъобовязали ся ее члены точно що-мѣсяця складати по 5 ц. на Народный Фондъ! Чимъ бôльше зложите, тымъ бôльше сиротъ приймемо задармо, тай взагалѣ бôльше числа дѣтей, котрй цѣле житє будуть вдячнй своимъ добродѣямъ! Не дайте марно пропадати сиротамъ; и цѣвтони — нашôй бѣднôй рускôй дѣтворѣ!

Русины робôтники! Тяжка ваша праця въ шапахъ, майнахъ, фабрикахъ! Зъ краю утѣклисте зъ бѣды, а гдежь ваши дѣти будуть утѣкати, если имъ не дасте науки и не зрôвнаете ихъ зъ американьскими дѣтьми?!

Єсли маете искру правдивои вôтцѣвскои любови, и хочете, абы ваши дѣти не гаровали и не працювали такъ тяжко а може й тяжше якъ вы, и если хочете, абы ваши дѣти выучили ся не тôлько на добрыхъ ремесниковъ и бизнесіетôвъ, але также на учителѣвъ, лѣкарôвъ, інжінерôвъ, адвокатôвъ, машиністôвъ, аптикарôвъ, а навѣть на священикôвъ, то зголошуйте свои дѣти до Бурсы!

Рускй бизнесмены! Хочете щобъ васъ люде пôдпирали, длятого и вы пôдопрѣть се св. дѣло — Бурсу и жертвуйте що-мѣсяця певный процентъ вашого доходу на Н. Фондъ!

Вы учителѣ поаґітуйте межи народомъ за Бурсою и постарайте ся, абы кожда дитина шкôльна зôбрала що мѣсяця щось на Народный Фондъ, бо лишь молодѣжь потрафить вамъ вôдвдячити ся!

Тай вы прочй Русины и Русинки американьскій, збирайте жертвы пôдчасъ забавъ, весѣль, гостинъ, хрестинъ, мітинґôвъ и т. и. а чеки (моніордеры) выписуйте на имя: John Glowa, N. F., Excelsior, Pa. та въ листѣ засилайте пôдъ адресою: Narodnyj Fond, P. O. Box 108, Jersey City, N. J.

Отворене Бурсы а ще до того въ Ню Йорку вымагае великого вкладу (грошей). Конечнй выдатки покрые Народный Фондъ, але богато ще не достае!

Щобы отворити Бурсу, потрѣбно найменше 20 дѣтей! Тожь зъ Богомъ смѣло впередъ!

Вôдъ Головного Народного Комітету въ Америцѣ:

Н. Стефановичь, предсѣдатель, Pittsburg, Pa.
Ив. Глова, касієръ, Excelsior, Pa.
Н. Пôдгорецкій, секретарь, Jersey City, N. J.
Н. Стругиньскій, Olyphant, Pa.
Гавр. Дзядикъ, Derby, Conn.
Ал. Улицкій, Ansonia, Conn.

— Хочете, щобы ваши грошѣ безпечно и скоро були высланй до старого краю, то вамъ то зробить John Nemeth, 457 Washington St. New York, N. Y.

ЄСЛИ на якôмъ плейсѣ єсть бодай лишь 10 Русинôвъ а хотѣли бы сте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному секретарови S. Jadlowsky, Box 8, Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшій поясненя и пришле потрѣбній рѣчи.

Листъ изъ Старого краю

Науковй курсы у Львовѣ.

„Товариство прихильників української літератури, науки і штуки", про якого заснованє мы згадували въ своимъ часѣ, зазначило вже свою дѣяльнôсть тымъ, що устроило у Львовѣ высшй наукові курсы, щось въ родѣ университету, въ котрôмъ вôдбуваютъ ся выклады головно зъ обсягу украинскои науки, хочь не бракъ и загальныхъ выкладовыхъ темъ.

И такъ проф. Грушевській дае повный оглядъ исторіи Украины-Руси, д-ръ Франко повный оглядъ исторіи украинскои літературы, проф. Вовкъ зъ Парижа выкладае про украинську етноґрафію, Микола Ганкевичъ выкладае исторію революційныхъ рухôвъ въ XIX. столѣтю въ Захôдной Европѣ, проф. д-ръ Студиньскій дае оглядъ добы Маркіяна Шашкевича, професоръ ґімназіи зъ Коломыѣ п. Раковській выкладае про походжене чоловѣка та його становище въ природѣ и т. д. и т. д.

Отсй науковй курсы, на якй приѣхало трохи гостей зъ россійскои Украины, мають по думцѣ иніціаторôвъ пôдготовити поле для украинского университету, а также показати россійськимъ Украинцямъ, якй вчать ся выключно въ россійскихъ школахъ, що украинською мовою можна говорити и про найвысшй наукови питаня.

Д-ръ Керберъ ѣде до Галичины, абы, якъ пишуть рôжнй ґазеты, особисто сконтролювати галицьку администрацію та судôвництво, бо д-ръ Керберъ побôчь проводу въ мiнистерствѣ мае теку міністра внутрѣшныхъ справъ и міністра судôвництва. Але якъ выглядати-ме та контроля, зрозумѣе всякій, хто возьме пôдъ увагу, що д-ръ Керберъ не вмѣе анѣ въ зубъ польского та рускои мовы, въ якихъ то мовахъ ведуть ся всѣ справы въ Галичинѣ, отже не буде могти переглянути анѣ одного акту а тымъ бôльше розмовити ся зъ тыми, на чиѣй шкôрѣ найгôрше вôдбиваеть ся правлѣне галицькихъ властей!

А розмову зъ найвысшими урядниками въ краю чей-же годѣ назвати котролею властей! Д-ръ Керберъ лучше довѣдавъ бы ся про поступоване галицькихъ властей, коли-бъ собѣ казавъ завести въ нѣмецькôмъ перекладѣ те, що пишуть опозицийнй ґазеты въ Галичинѣ, та слухавъ уважно промовъ галицькихъ опозицийныхъ пословъ. А такъ, отъ комедія, яка мае на цѣли зовсѣмъ що иньшого.

Д-ръ Керберъ хоче якъ найдовше удержати ся на чолѣ правительства, хочьбы и при помочи абсолютистичного § 14-ого, коли зъ парламентомъ не могъ бы дати собѣ рады. А що польська шляхта побоюеть ся, абы не втратила що изъ свого дотеперѣшного стану посѣданя, то д-ръ Керберъ ѣде до Галичины, абы еи успокоити, абы тутъ на мѣсци добити зъ нею торгу о хлопску шкôру, бо-жь усѣ права шляхты опирають ся на покривдженю народу.

Зрештою се вже не есть нѣякою тайною, що д-ръ Керберъ улягае польськôй шляхтѣ чи не бôльше, якъ усѣ иньшй президенты мiнiстрôвъ, тôлько вôнъ умѣе дуже добре пôддурювати кого треба, такъ, що деякй политики вважають його ще й доси дуже поступовымъ міністромъ. Соціяльнымъ демократамъ обѣцяе хитрый Керберъ законъ про примусове убезпечене робôтниковъ на старôсть та вôдъ выпадкôвъ; поступовымъ елементамъ покаже грушку на вербѣ въ видѣ „реформы прасового закона; часомъ пустить фразу про потребу реформъ, ну, и бѣднй политики ждуть на сповнене обѣцянокъ „поступового" президента міністрôвъ, а той собѣ тымчасомъ танцюе пôдъ тактъ польско-шляхотскои скрипки, а навѣть ѣде до шляхты въ гостину.

Окружнй громады.

Хочь проектъ польско-шляхотского посла Гупки, внесеный въ галицкôмъ соймѣ 1900 р., абы по кôлька громадъ получити въ одну адміністраційну одиницю зъ кваліфікованымъ вôйтомъ на чолѣ, не зôставъ тодѣ ухваленый, то польська шляхта не дала за програну и хоче теперь зновь выгребсти той проектъ. Ходить тутъ о се, що такими кваліфіковаными вôйтами роблено бы рôжныхъ збанкрутованыхъ шляхтичѣвъ або пôдпанкôвъ, якй добре прислужилися шляхтѣ, а що важнѣйше, спутано бы такъ теперѣшнй громады, що вони й не могли-бъ ся рушати въ тôмъ новôмъ паньскôмъ ярмѣ.

Але польска шляхта хоче, абы та нова громадська неволя вышила нѣбы зъ волѣ народа и тому на краевôмъ зъѣздѣ повѣтовыхъ маршалкôвъ ухвалено скликати по повѣтахъ селяньскй анкеты и питати ихъ, чи така реформа потрѣбна.

Першу таку анкету склікано недавно въ Борщевѣ и предложено ѣй питаня: 1) чи и якихъ кваліфікацій треба вôйтови и 2) чи не було-бъ добре двѣ малй громады, якимъ тяжко оплатити вôйта, писаря и т. п., злучити въ одну громаду. Анкета оба питаня заперечила, такъ що перша проба по дорозѣ до закрѣплення громадъ, шляхтѣ не удалась.

Убійники руськихъ дѣтей.

Звѣстна рѣчь, кôлько то треба боротьбы и працѣ, абы выборити въ Галичинѣ нову руську ґімназію. Та що бôльше, коли вже ґімназію заложать, то правительство стараеть ся всѣми силами вôдстрашити вôдъ неи руськихъ дѣтей. До тыхъ способôвъ вôдстрашуваня крôмъ злыхъ учителѣвъ, несправедливыхъ кваліфікацій, пересѣдуванъ за читане руськихъ книжокъ и ґазетъ належить такожъ помѣщуване руськихъ ґімназій въ невыгôдныхъ та нездоровыхъ будинкахъ, що бѣднй руськй дѣти лишають свое здоровле.

Въ такихъ двохъ старыхъ невыгôдныхъ та нездоровыхъ будинкахъ помѣщена также руська ґімназія въ Тернополи, въ якôй зъ тои причины скоило ся 30 червня с. р. велике нещастє. На одномъ зъ тыхъ будинкôвъ, въ котрыхъ мѣстить ся ґімназія, розбирали дахъ, не вôдграничивши нѣчимъ того мѣсця, де падала цегла и ґонты. Не прочувавши нѣчого злого, пôдошли туды два ученики зъ IV. клясы, на котрыхъ упала цегла и такъ ихъ страшно покалѣчила, що не знати, чи вдасть ся ихъ удержати при житю.

Лихва.

Найвысшій трибуналъ орѣкъ недавно зъ нагоды одної розправы, що хто дае комусь грошѣ або иньшу рѣчь на вôдробокъ, числячи при тôмъ за день працѣ меньше, якъ платять звычайно, той допускаеть ся лихвы. Отсе орочене важне головно для галицькихъ бѣдакôвъ, котрымъ дѣдичъ, коршмарѣ та богатшй ґазды дають зимою на вôдробокъ збôже, стягаючи за се въ лѣтѣ подвôйну цѣну роботою.

4. липня 1904. М. Л.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian (Little Russian) Weekly published every Thursday at 209–211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16, 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ............$2.00
До старого краю на рôкъ.......$2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року......$1.00
До старого краю на пôвъ року...$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Безъименитыхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свой старый адресъ.

Зъ Конвенціи Соединенія.

Думаемо, що не буде безъ интересу для нашихъ читателѣвъ дôзнати ся дещо про конвенцію Соединенія, котра минувшои Суботы закôнчила свои 6 дневнѝ засѣданя въ Трентонѣ Н. Дж.

Конвенція почалась богослуженемъ въ мѣсцевôй церквѣ, котре вôдправивъ гол. дух. управитель о. Поливка въ асистенціи оо. Паркуты зъ Гвайтинґъ, Инд. и Сабова зъ Питсбурґа, Па. Прапоръ Соединенія посвятивъ о. Каминьскій зъ Кинґстонъ, Па. Пôдчасъ богослуженя и опôсля въ конвенційнôй гали спѣвавъ дуже гарно мѣшаный хоръ зô Скрентонъ. Па. пôдъ управою п. А. Ґелы.

Зъ церкви удались делеґаты и урядники до конвенційнои галѣ. Галя була доволѣ простора. Надъ естрадою красувала ся така напись: „Съ нами Богъ! Да Будеть Свѣтъ! Slava Hl. Uriadu i Delegatom! Slava Zastavy! „Sojedinenije naj spočiwa na fundamentu čisto russko-slovenskym“ — to naše heslo! Trikrat Slava!“ Въ галѣ привитавъ зôбраныхъ на конвенцію трентоньскій айрискій бискупъ Мекфолъ. А дôставъ ся вôнъ на конвенцію въ такій способъ. Коли урядники Соед. звернулись до мѣсцевого священника зъ просьбою, щобы той давъ позволене вôдправити конвенційне богослужене, той вôдказавъ, що не дозволить хиба, що Соед заплатить 100 доляровъ. Тогды урядники звернулись зъ тою самою просьбою до айриского трентоньского бискупа на котрого тая церковь записана,*) и сей поручивъ мѣсцевому священикови вôтворити церковь для конвенційного богослуженя пôдъ тимъ услôвемъ, що Соед. заплатить на церковь 25 доляровъ и що вôнъ (бискупъ) буде на конвенціи мати першій speech.

А speech того бискупа бувъ справдѣ цѣкавый. Зъ манерами та дотепами американьского політикера, завзивавъ бискупъ Русинôвъ, щобы вступили въ члены товариства American Federation of Catholic Societies, котре мае на оцѣ такѝ „хосеннѝ“ для американьскои Руси цѣли, якъ: 1) злуку всѣхъ ам. католикôвъ въ одну политичну силу безъ взгляду на ихъ народнôсть; 2) выборене того, щобы католицкѝ школы були удержуванѝ на коштъ публичный; 3) знесене розводу; 4) борбу зъ соціялізмомъ и другими „ізмами“. Про Русинôвъ не зганувъ бискупъ нѣ словомъ. Та ще цѣкавѣйше було те, що зôбранѝ, дуже часто и гучно (декотрѝ ногами) оплескували бесѣду бискупа. И якжежь було не оплескувати, коли такій великій чоловѣкъ зволивъ явитись мѣжь „бѣдныхъ Руснакôвъ“? На довершене скандалу, о. Сабовъ въ ломанôй англицкôй мовѣ подякувавъ бискупови за его велику „снисходительность“ и въ имени всѣхъ амер. „Ґрікôвъ“ попросивъ о благословеніе. Бискупъ видно не бувъ на се приготованый, бо зачавъ крутитись, але порадившись зъ тими, що були найблисше коло него, перехрестивъ ся, та почавъ щось правити по латиньски а поблагословивши зôбраныхъ — пôшовъ у свояси.

Теперь вôдбувъ ся походъ улицями мѣста при участи банды и мѣсцевыхъ братствъ (делеґаты и урядники ѣхали въ кериджахъ), а пôзнѣйше спôльный обѣдъ.

Пôсля обѣду почалось перше формальне засѣдане, переданемъ прапора въ руки председателя Соединенія. При той нагодѣ о. Поливка выголосивъ бесѣду закрашену москвофільствомъ, бажаючи зъеднати собѣ зôбраныхъ, та не забувъ кôлька разôвъ вколоти угорскихъ священикôвъ а себе представити якъ одинокого правдивого Русина-Славянина**). Пôдчасъ его предовгои бесѣды прийшло кôлька разôвъ до великого крику такъ, що ажь предсѣдатель мусѣвъ сходити зъ естрады и успокоювати умы. . Се бувъ знакъ, що почалась борба мѣжь „мадяронами“ а „Славянами“. Пôсля промовы пред. п. Югаса, о. Яцковича и др. начали делеґаты вбавати до прапора гвоздѣ, а опôсля слѣдувало оправдане делеґатôвъ и другѝ точка пôсля напередъ уложеной програмы.

Не будемо нудити читателѣвъ подрôбнымъ справозданемъ ходу нарадъ конвенційныхъ а лишь зазначимо головнѣйшѝ ухвалы. И такъ: ухвалено що Соед. мае выдавати органъ А. Р. Вѣстникъ на свою власну користь и страту. Головному редакторови ухвалено платню 180 доляровъ а двомъ ей помôчникамъ по 60 и 70 доляровъ на мѣсяць. Всѣхъ робôтникôвъ принимае, выплачуе и евентуально выдаляе урядъ Соединенія. Ухвалено купити въ Питсбурґу дôмъ на офисы Соединенія, — редакцію и друкарню. Ухвалено, що всѣ урядники Соединенія мусять бути ситизенами американьскими, пôдвысшено платнѣ поодинокимъ урядникамъ, посмертне пôдвысшено на тысячу доляровъ за мужа а 400 за жену (тихъ 400 дол. буде вôдтягатись зъ посмертного) – але зъ тимъ услôвемъ, що посмертне може мужь дôстати лишь за одну жену. Рѣшено, що хто не вôдправить великодной сповѣди зôстане зъ Соед. выкиненый. Кромѣ сего принято деякѝ другѝ рѣшеня якъ се, що слѣдуюча конвенція вôдбуде ся въ Маю 1906. р. въ Вилксбери, Па., и т. п.

Соединеніе числить теперь понадъ 12 тысячь членôвъ и мае около 70 тысячь въ касѣ. Головными урядниками быранѝ: М. Югасъ зъ Гомстедъ, Па., предсѣдатель; Ив. Дзиякъ зъ Джесепъ, Па. мѣстопредсѣдатель, А. Марцѣнканя зъ Гейзелтонъ, Па. мѣстопредсѣдателька, М. Пачута зъ Гомстедъ, Па. секретарь, Ю. Еґрецкій зъ Скрентонъ, Па. записникъ, М. Джмура зъ Брадокъ, Па. касіеръ, о. М. Яцковичъ зъ Скрентонъ, Па., И. Угринъ зъ Гомстедъ, Па. и Ю. Ґаля зъ Брадокъ, контрольоры. До надзирательнои комісіи выбранѝ: Ив. Жди зъ Бруклина, Н. Й., Мих. Луцакъ зъ Клівелендъ, Ив. Жидикъ зъ Пуксутавней, Па. и другѝ. Гол. дух. управителемъ выбрали о. Поливку а его заступникомъ о. Каминьского.

Якъ бачимо зъ повысше сказаного, то Соединеніе яко орґанізація стоить пôдъ взглядомъ матеріяльнымъ добре а то завдяки розметови, якій накладае на своихъ членôвъ. Та не добре оно стоить, если дивитись на него зъ точки народнои. Конвенція Соединенія зовсѣмъ не мала характеру рускои конвенціи. Кромѣ руского, синожовтого прапора, слова „прошу“, котре разъ вразъ розлягалось по гали зъ предсѣдательского стôльця и невеликого числа бесѣдникôвъ, котрѝ розумѣли и говорили по руски — все проче вказувало радше, що се якась католицко-всеславяньско-словацка конвенція а не руска. Майже всѣ урядовѝ справозданя були выголошенѝ по словацки, такъ само розговôрна бесѣда була майже выключно словацка. Мѣжь делеґатами було велике число Словакôвъ римокатоликôвъ.

Друга рѣчь, яка мусѣла кождому впасти въ очи, се якесь розярене однихъ делеґатôвъ супротивъ другихъ. Видно було, що тутъ прийшли люде добре „поінформованѝ“ та зъ певными напередъ уложеными плянами и они уважали кождого своимъ ворогомъ, хто тимъ ихъ плянамъ мôгъ бути противный. Звôдси сей крикъ и накидуване ся однихъ на другихъ, котрѝ не уставали до кôнця конвенціи. А крикъ сей иподѣ справдѣ бувъ великій — видно горяча кровь була у делеґатôвъ. Єслибъ такъ сѝ горячокровнѝ люде звернули свою енерґію, свою силу на працю для добра Руси — богато лечого доброго могли бы зробити. Але на конвенціи ся горяча кровь лишь спинювала роботу такъ, що найважнѣйшѝ справы, скарги и просьбы, треба було полишити до полагодженя спеціяльному комітетови поза конвенціею, або вела до такихъ противорѣчей, що ухвалы принятѝ одного дня, на слѣдуючій день касовано и на оборотъ.

Не дуже держалась такожь конвенція загально принятыхъ правилъ, пôсля якихъ ведуть ся сего рода зборы. Примѣромъ, справозданя урядникôвъ не були пôддаванѝ пôдъ дискусію, не було кандидаційнои комісіи, урядъ президувавъ пôдчасъ конвенціи, деякимъ делеґатамъ вôдбирали слово або президія або другѝ делеґаты безъ жадной очевидной причины. Многѝ ухвалы були принятѝ безъ голосованя, а выборы урядникôвъ переводились явно, причѣмъ уживано пôднесеня рукъ, стукоту, картокъ и иншихъ способôвъ голосованя.

Аґітація за поодинокими ухвалами та урядниками або противъ велась не лишь пôдчасъ перестанкôвъ поза галею, але такожь въ самôй гали. Така аґітація не всегда була чесна, примѣромъ розпущено фалшиво поголоску, що оденъ чоловѣкъ є римо-католикъ, черезъ що тойже не мôгъ зôстати выбраный до гол. уряду; поголоска ся показалась опôсля неправдивою, але було вже за пôзно.

Роблено такожь рôжнѝ коншахты, угоды, змовы, словомъ „кортешоване“, якъ се зовуть зъ мадярска, було въ повнôмъ розцвѣтѣ. Та оно не всегда выходило на здоровле тымъ, що брали въ нѣмъ участь. Примѣромъ о. Поливка говоривъ всюды, що ѣде до краю. На урядъ гол. дух. управителя на мѣсце о. Поливки кандидувавъ помѣжь инчими (хотяй до останка заперечувавъ тое) о. Камѣньскій. Рада въ раду о. Пол. и Кам. зробили при свѣдкахъ тайну угоду, що о. Камѣньскій буде старати ся о тое, щобы Поливку выбрали одноголосно а тодѣ о. Поливка, позаякъ иде до краю, сейчасъ зрече ся уряду, а на его мѣсце зôстане выбраный о. Камѣньскій. И почалась робота въ тôмъ напрямѣ. О. Поливку выбрано майже одноголосно, але коли о. Поливка вже зôставъ выбраный, то подякувавъ красно за довѣріе але уряду не зрѣкъ ся. Зъ того вчинилась велика буча, котра закôнчилась тымъ, що о. Камѣн. выбрано заступникомъ гол. дух. управителя а о. Поливка давъ ему „юрисдикцію“ заприсягнути новыхъ урядникôвъ...

Въ подôбнѝ змовы входили люде найрôжнѣйшихъ „напрямкôвъ“, если такъ можна сказати, для осягненя вытиченыхъ собѣ цѣлей. Ворогуване, яке повстало мѣжь „духовниками а цивілями“ пôсля джанстоньскои конвенціи 2 роки тому назадъ, въ значнôй мѣрѣ вырôвналось, ба навѣть було видно певнѝ ознаки злагоды, якъ примѣромъ дуже поблажливе для „цивілѣвъ“ справоздане предсѣдателя шконтруючои комісіи о. Мартяка, установлене параґрафу дотичачого сповѣди, намагане ся переформувати ухвалу, пôсля котрои кождый членъ Соединенія мусѣвъ бы платити на мѣсцеву церковь и т. и.

Деякѝ участники конвенціи не дуже про се думали, що робили. Примѣромъ, при голосованю на рôжныхъ урядникôвъ лучалось такъ, що на кождый урядъ ставлено дуже много кандидатôвъ, зъ котрыхъ деякѝ опôсля дôставали дуже мало голосôвъ або и жадного! Або знову коли прийшло питане чи пôдвысшити предсѣдателеви пенсію о 50 доляровъ на рôкъ, то делеґаты дуже опирали ся сему и дускусія надъ симъ предметомъ забрала около пôвъ години часу. За се платню для редактора въ сумѣ 180 доляровъ на мѣсяць ухвалили дуже скоро, бо оденъ зъ бесѣдникôвъ сказавъ, що „праця редакторска дуже тяжка, бо вôнъ мусить цѣлый день сидѣти при столику и писати та думати надъ тымъ, „co do novinok vlozic a co vychabic“...

Найбôльшимъ скандаломъ, якій лучивъ ся въ часѣ конвенціи треба вважати се, що конвенція на внесене п. Жатковича, редактора „Вѣстника“ заявилась противъ сего, щобы въ друкарни Соединенія робили лишь юнійнѝ робôтники. Называемо се найбôльшимъ скандаломъ, божь члены Соединенія кромѣ немногихъ попôвъ и бизнесменôвъ — се самѝ робôтники, котрѝ и самѝ до юній належать. Вправдѣ противъ такои ганьблячои ухвалы говорили дуже остро о Струтиньскій зъ Олифанту, Па., п. Муринъ зъ Йонкерсъ, Н. Й. и другѝ, але чи змѣнено сю ухвалу або нѣ, про се середъ загального гамору годѣ було дôзнатись.

Наконець выпадае зазначити ще отсѝ рѣчи, що о. Поливка поставивъ себе на становище quasi епископске, бо не хотѣвъ признати важными сповѣдей двохъ священикôвъ, котрѝ не хотять признати надъ собою юрисдикціи айрискихъ бискупôвъ, що о. Лавришинъ домагавъ ся голосу яко священикъ и членъ Соединенія, але его не дôставъ, що теперѣшный секретарь Соединенія обѣцявъ на слѣдуючу конвенцію выготовити свое справоздане по руски, та що угорскѝ священики старали ся маніфестувати якъ Русины.

Отсихъ кôлька повысшихъ слôвъ, се по нашôй думцѣ безсторонный образъ того, що дѣялось на конвенціи Соединенія. Може бути, що не кождому до смаку буде таке представлене рѣчи, та мы по змозѣ старались въ головнôмъ описати все такъ якъ було и то не въ той цѣли, щобы кого небудь понижати, або оскорбити (бо на конвенціи було такожь немало людей гôдныхъ всякого поштанованя, щирыхъ, честныхъ, маючихъ найлѣпшѝ намѣры), але длятого, щобы вказати блудъ тамъ, де вôнъ є и черезъ те дати можнôсть направити его тимъ, що до сего покликанѝ.

Бôльше просвѣты, бôльше щирости та вырозумѣлости, ширшого свѣтогляду а менче самолюбства — отсе бажаня, якѝ мусѣли повстати въ серци кождого правдивого Русина, що глядѣвъ на осьму головну конвенцію Соединенія.

---

*) Въ Trenton City Directory записана руска трентоньска церковь пôдъ рубрикою Roman Catholic Churches, лишень въ скобках додано Greek.

**) Якъ звѣсно, о. Пол. єсть походженя Чехъ.

Допись.

Зъ St. Louis, Mo.

На дни 17. с. м. вôдбулось тутъ весѣле одного изъ членôвъ Союза и Братства, брата Михайла Петровского изъ членкинею жѣночого братства церковного, Анною Грищишинъ.

Про весѣле те може и не бувъ бы я писавъ, але заслугуе оно на уваву тимъ, що вôдбулось, не якъ то бувае мѣжь нашими Русинами піятикою и бійкою, але противно, въ такôмъ порядку, якій дѣйсно заслугуе на похвалу та примѣръ другимъ.

По вѣнчаню при вступѣ на галю привитавъ молоду пару въ имени американьскихъ Русинôвъ короткими а теплыми словами п. Й. Аерсъ желаючи, абы яко добрѝ Русины въ щастю и здоровлю прожили многѝ лѣта.

Вôдтакъ зачалась забава, котра тревала до 1 год. по пôвночи. Горѣвки (виски) не бачивъ тутъ нѣхто. Кождый забавивъ ся весело та мило та здоровымъ розумомъ. Пяного або сварнѣ нѣхто не бачивъ. А Анґлійцѣ, якѝ прийшли для цѣкавости звидѣти тото весѣле, придивлялись всему, наслухавшись спѣву народныхъ пѣсень говорили, що такъ красного весѣля еще не бачили.

Але на найголовнѣйшу увагу заслугуе се, коли на внесене п. Олѣяра, куратора церковного, зôбрано на будову церкви въ Ст. Луисъ $10.

Честь и слава молодятамъ, що дали примѣръ и постарались о се, абы весѣле вôдбулось по Божому. Честь и слава и гостямъ, котрѝ не забули про свою церковь.

Гость.

Що чувати въ свѣтѣ.

ВЪ МЕКСИКУ дня 11. липня вôдбули ся выборы президента мексиканьскои републики. Електоры, котрыхъ выделеґовали рôжнѝ поменшѝ державы, зôбрали ся того дня и выбрали президентомъ републики Порфира Діяза, а його заступникомъ Рамона Корреля. Выбôръ сей е важный на 6 лѣтъ. Звѣстку про результатъ выборôвъ принято въ краю зъ великимъ одушевленемъ. Догадують ся, що Діязъ въ коротцѣ зрече ся свого уряду задля глубокои старости, а мѣсце його займе віцепрезидентъ Коррель.

ВЪ ПЕТЕРБУРЗѢ вийшло нове розпорядженє що до караня переступникôвъ політичныхъ. Дотеперь бувъ такій законъ, що если упало на кого яке небудь пôдозрѣне, то власть адміністративна мала право такого чоловѣка безъ суду заслати на Сибѣрь, навѣть не сказавши йому за що. Въ сей спосôбъ заслано на Сибѣрь тысячѣ людей, зъ котрыхъ многѝ тамъ збожеволѣли, поумирали або сидять по кôлька лѣтъ и не знають за яку провину. Теперь той законъ знесено, а переступникôвъ политичныхъ будуть ставити передъ судъ. Законъ сей зôставъ затвердженый міністромъ внутрѣшныхъ справъ и царемъ російскимъ.

АПОСТОЛЬСКІЙ делеґатъ въ Сполуч. Державахъ Фальконіо, передъ своимъ вôдъѣздомъ въ Америку, бувъ на пращальной авдіенціи у папы римского. При тôй нагодѣ выразивъ папа свое найбôльше вдоволене зъ релігійного и горожаньского розвою Сп. Державъ и передавъ свое апостольске благословеньство приклонникамъ Риму въ Спол. Держ. Делеґатъ Фальконіо удавъ ся до Неаполю, а звôдси удасть ся до Америки.

ЗАВДЯКИ дипльоматичнымъ переговорамъ американьского консули Меккорміка въ Петербурзѣ зъ російскимъ рядомъ, узыскали американьскѝ горожане замешкалѝ въ Росіи право, що вôльно имъ завôзвати передъ судъ на случай потребы російскихъ пôдданыхъ. До теперь американьскѝ пôдданѝ въ Росіи могли бути передъ судъ завôзванѝ, але другихъ до суду скаржити не було имъ вôльно.

КОЛИ ФРАНЦІЯ зôрвала всякѝ зносины дипльоматичнѝ зъ Ватиканомъ и вôдкликала свого посла зъ папского двора, выдавъ папа римскій наказъ всѣмъ епископамъ и архиепископамъ француским, щобы зложили свои уряды и прибули до Риму. Однакъ владыка церковнѝ не хотѣли такъ легко позбути ся своихъ почестей, и удали ся зъ запитанемъ до міністра просвѣты и вѣроисповѣдань, що мають робити. Сей не казавъ имъ складати урядôвъ, бо Ватиканъ не порозумѣвши ся зъ рядомъ францускимъ, не мае права ихъ до того взывати. Тогдѣ папа выдавъ новый наказъ, що если всѣ владыки не зложать до 15 днѣвъ своихъ гôдностей и не прибудуть до Риму, то вôнъ вôдбере имъ власть епископску. Однакъ францускѝ епископы нѣчого собѣ не роблять зъ того наказу, бо мають рядъ францускій за собою.

НЕРÔВНЕ подруже австрійско-угорского наслѣдника престола, архикнязя Франца Фердинанда, зъ ческою ґрафинею Хотекъ, выкористовуе мадярска партія независимости, щобы робити трудности въ управильненю наслѣдства престола. Мимо того, що архикнязь Францъ Фердинандъ еще передъ своимъ подружемъ зрѣкъ ся для своихъ потомкôвъ наслѣдства престола, говорить партія независимости въ Угорщинѣ, що законъ мадярскій знае яко правдивого наслѣдника угорского престола, тôлько одного Франца Фердинанда и его потомкôвъ, а чи потомки тѝ походять зъ подружя рôвного чи не рôвного, се не значить нѣчого. Отжежь акъ бачимо вже зачинае ся борба о наслѣдство престола, а звѣсна рѣчь, що другѝ мадярскѝ партіи на хочуть узнати анѣ ґрафиню Хотекъ королевою угорскою анѣ еѣ дѣтей наслѣдниками престола. Такъ отже по смерти цѣсаря Францъ Йосифа I. дуже легко може вôдôрвати ся Угорщина вôдъ Австріи и выбрати собѣ нового короля.

Война на далекôмъ Сходѣ.

Телеґрамы.

Лондонъ 14. Тутъ телеґрафують, що дня 12. липня на пôвнôчь вôдъ Кайчавъ прийшло до битвы, въ котрôй Японьцѣ зôстали побитѝ и мусѣли цофнути ся зъ великими стратами.

Тачекіао 13. Японьцѣ ударили на мѣсто Тачекіао, однакъ зôстали вôдпертѝ, и цофнули ся правдоподôбно до Кайчавъ.

Мукденъ 13. Доходять тутъ вѣсти зъ Порту Артура, що ґен. Форкъ напавъ дня 5. липня на праве крило японьскои арміи и выперъ Японьцѣвъ зъ ихъ позиціи. Японьцѣ выладовують свои вôйска въ Сіяо Пінґтао, помѣжь Портомъ Артура а портомъ Дальнымъ на схôднôмъ побережу пôвострова Ліаотунґъ.

Залога Порту Артура е досить сильна, щобы могла оперти ся японьскимъ атакамъ.

Чіфу 13. Японьскѝ вôйска заняли въ друге двѣ дуже важнѝ позиціи коло Порту Артура, котрѝ недавно стратили. Суть то два форты 14 и 7.

Петербургъ 13. Безъ вôдпочинку и обережно посуся армія ґен. Оку зъ полудня и ґен. Нодзу зо всходу до Тачекіао, що бы мѣсто се окружити и здобути, бо розходить ся вѣсть, що тамъ е ґен. Куропаткинъ зъ головнымъ таборомъ. Силу вôйска японьского обчисляють на 130.000 людей. Ґен. Сахаровъ доносить, що Куропаткинъ концентруе свое вôйско въ прорѣзѣ Пканлінъ и посувае ся двома дорогами до Гайченґъ. Японьцѣ старають ся зôбрати всю свою силу коло Тачекіао и Гайченґъ.

Петербургъ 13. Японьцѣ не атакували еще Тачекіао. Депеша ґен. Сахарова мѣстить въ собѣ обширнѝ справозданя про малѝ битвы помѣжь передними сторожами обохъ сторôнъ.

Въ найкоротшôмъ часѣ наступить мобілізація двохъ дальшихъ корпусôвъ російского вôйска.

При входѣ до гôрского прорѣзу Мотенъ прийшло до завязатои битвы мѣжь досить численнымъ вôйскомъ російскимъ а горсткою Японьцѣвъ. Японьцѣ бороли ся героічно, а завдавши Росіянамъ много стратъ вôдперли ихъ зъ занятыхъ мѣсць.

Токіо 14. Доносять що Японьцѣ заняли пристань Ѣнкавъ, ведучу до Ню-Чванґъ, не натрафивши на опôръ Росіянъ.

Петербургъ 14. Ґен. Сахаровъ телеґрафуе, що Японьцѣ безъ впину машерують на Тачекіао. По дорозѣ зводять меншѝ битвы зъ російскими вôддѣлами.

Ню-Чванґъ 14. Доносять, що Японьскѝ вôйска, котрѝ идуть на Кай-Чавъ, сильно укрѣпили свои позиціи. Російскѝ вôйска ставляють Японьцямъ завзятый опôръ.

Петербургъ 14. Вѣдомôсть о страшнôмъ погромѣ Японьцѣвъ пôдъ Портомъ Артура не находить еще урядового потвердженя. Часопись военна, що выходить въ Портѣ Артура, нѣчого не згадуе про ту битву. Деякѝ думаювь, що звѣстка ся е тôлько пôдступомъ, другѝ же обстають за тымъ що справдѣ згинуло 30,000 Японьцѣвъ, котрѝ атакуючи на Портъ Артура, натрафили на міны, котрѝ цѣлѣ реґіменты японьскѝ высадили въ воздухъ. Росіянъ мало згинути при тôмъ 1800 людей.

Петербургъ 15. Спеціяльна депеша зъ Тачекіао потверджуе звѣстку про кроваву битву пôдъ Портомъ Артура 10 липня и доносить, що Росіяне змѣнили свою дотеперішню тактику вôдпорну на зачѣпну и ударили на Японьцѣвъ баґнетами. Японьцѣ цофнули ся въ великôмъ непорядку. Китайцѣ оцѣнюють страты Японьцѣвъ на 22000 забитыхъ и раненыхъ.

Тачекіао 14. Тутъ обчисляють страты Японьцѣвъ въ битвѣ пôдъ Портомъ Артура на 25,000 забитыхъ и раненыхъ а страты Росіянъ на 5,500 людей.

Лондонъ 15. Тутъ телеґрафують, що на мори пôдъ Портомъ Артура веде ся страшна битва.

Ліао-Янґъ 15. Ґен. Самсоновъ ставивъ опôръ Японьцямъ, що посували ся до Ѣнкова. Козаки урядили на Японьцѣвъ засѣдку, и забили 1000 людей. Втраты російскѝ дуже незначнѝ.

Мукденъ 15. Въ битвахъ 3. и 6. липня на правôмъ крилѣ оборонной лініи пôдъ Портомъ Артура, прогнали Росіяне неприятеля и заняли схôдне побереже прорѣзу Лузантанъ, та заняли горбки домінуючѝ надъ тымъ прорѣзомъ. Страты Японцѣвъ доходять до 2000 людей, страты Росіянъ незначнѝ.

Ліао Янґъ 15. Коло Тачекіао и Гайченґъ стоять вôйска японьскѝ и російскѝ напротивъ себе и выжидають битвы. Японцѣ укрѣпили ся шанцями. Погода пануе гарна — дощѣ вже вôдъ тыжня не падають. Японцѣ концентрують свои силы такъ, щобы можна було выконати атакъ на лѣве крыло Куропаткина.

Тіентзінъ 17. Російскій аґентъ доносить урядово, що Японцѣ не заняли еще Ню-чванґъ. На поли вôйны пануе спокôй. Про дальшѝ обороты Японцѣвъ нема жадной звѣстки.

Петербургъ 17. Ґенералъ Сахаровъ телеґрафуе, що російскѝ стрѣльцѣ побили переднѝ сторожи Японьцѣвъ коло Сіякотанъ. Японьцѣ заняли поновно мѣсто Кеніпа и укрѣпляють прорѣзи мѣжь Феншуі и Мотенъ. Ґенералъ Сахаровъ доносить еще, що меншѝ японьскѝ вôддѣлы зводять зъ Росіянами малѝ битвы. По обохъ сторонахъ нема бôльшихъ стратъ.

Токіо 18. Ґенералъ Курокі доносить, що двѣ дивізіи російского вôйска пôдъ проводомъ ґен. Келлера, 17 липня рано, напали на прорѣзъ Мотенъ, але зôстали черезъ Японцѣвъ побитѝ. Про страты не доносить нѣчого.

Петербургъ 18. Пôсля послѣдного донесеня ґенерального штабу, здае ся, що Японцѣ не мають теперь въ плянѣ посувати ся напередъ, але дають часъ вôйскамъ вôдпочати. Взагалѣ е правдоподôбнымъ, що Японцѣ выжидають хвилѣ занятя Порту Артура. Ню-Чванґъ е еще въ рукахъ Росіянъ.

Чіфу 18. Не прибули тутъ жаднѝ вѣдомости зъ Порту Артура, але гадка, що въ послѣднôмъ тыжню припустили Японцѣ кôлька завзятыхъ штурмôвъ до Порту, находить що разъ бôльше вѣры. Кождои хвилѣ очѣкують тутъ звѣстки про занятє Японьцями Порту Артура. Кореспонденты часописей суть готовѝ кождои хвилѣ удати ся до Порту Артура сейчасъ по его занятю.

Дôйшла тутъ вѣдомôсть, що малый японскій пароходъ „Инзенґъ“ недалеко Ню-Чванґу натрафивъ на пôдводну міну и затопивъ ся. На разѣ бракъ еще потвердженя.

Фузанъ 18. Въ битвѣ коло прорѣзу гôрского Мотенъ, стратили Росіяне 2000 людей забитыхъ, Японцѣ 300. Въ битвѣ тôй показали Японцѣ свою надзвычайну вôдвагу и показали ся далеко лѣпшими стрѣльцями вôдъ Росіянъ.

Токіо 19. Страты Японцѣвъ въ битвѣ коло Мотенъ выносять 299 забитыхъ и раненыхъ. Про перебѣгъ тои битвы доносять що слѣдуе: 17 липня въ недѣлю, заняли Японцѣ позиціи въ прорѣзѣ гôрскôмъ Мотенъ, а одну компанію поставили на сторожѣ. Компанія тота такъ довго вздержувала вôйско російске, доки не прибула помôчь и тогдѣ переведено загальный атакъ на Росіянъ, мимо того, що вôйска російскѝ чисельно були далеко сильнѣйшѝ вôдъ японьскихъ. Битва розпочала ся о 3. годинѣ рано. Артилерія японьска уставивши ся на горбахъ, отворила страшный огонь на Росіянъ. О годинѣ 5 рано всѣ вôйска російскѝ и японьскѝ були вже въ огню. Росіяне доставали що разъ то свѣжу помôчь, такъ що разомъ мали 7 баталіонôвъ вôйска, Японцѣ мали лишь 4. Росіяне намагали ся конечно обôйти лѣве крило японске, але остаточно зôстали вôдпертѝ. Найбôльшѝ страты понесли Росіяне пôдчасъ вôдвороту.

Чіфу 19. Китайцѣ, що прибули тутъ зъ Порту Артура росказують, що 12. липня заняли Японцѣ оденъ фортъ Порту Артура и выжидали дальшои пôдмоги. Тымъ часомъ пôдложили Росіяне пôдъ той фортъ міны и высадили його въ воздухъ. Всѣ Японьцѣ, що були въ фортѣ, а було ихъ 4000, згинули. Вѣдомôсть та выдаеть ся бути неправдивою, бо принесли еѣ Китайцѣ, котрѝ все лишь брехнѣ росказують.

Мукденъ 19. Наспѣвъ тутъ листъ зъ Порту Артура, въ котрôмъ е сказане, що крѣпость Портъ Артуръ е такъ сильно обварована, що еще довгѝ часы може оперти ся атакамъ Японьцѣвъ. Мѣсто е обкопане докола шанцями, на котрыхъ поуставлюванѝ суть батеріи. Вôйско и жителѣ мѣста мають велике довѣре до ґен. Стесля, що своею хоробростію и знанемъ штуки военнои, оборонить мѣсто передъ Японьцями. — Такъ отже слѣдуе зъ сего листу, що Портъ Артура не е до здобутя.

Тіентсінъ 19. Въ понедѣлокъ вечеромъ 18. липня прибуло 1500 Росіянъ до Ню-Чванґу. Вôйска японьскѝ стоять вôддаленѝ вôдъ Ню-Чванґу 6 миль. Російскій корабель зъ пушками „Сивичь“, що плывъ рѣкою Ню-Чванґъ, осѣвъ на мѣлинѣ.

Петербургъ 19. Балтійска фльота, що мае вырушити въ помôчь фльотѣ Портъартурскôй и владивостоцкôй, стоить вже готова до дороги въ Кронштадѣ. Она складае ся зъ сѣмохъ великихъ военныхъ кораблѣвъ и зъ пятьохъ кружлякôвъ. Комендантомъ сеи фльоты е именованый віце-адміралъ Рождественьскій. Въ тыхъ дняхъ вôдплывае фльота на мѣсце призначеня.

Лондонъ 19. Російскій кружлякъ, що выплывъ зъ Одесы, переплывъ неспостережено Дарданелѣ, позаслонювавши дѣры на пушки полотномъ. Мавъ такожь при собѣ торпедовцѣ.

Петербургъ 20. Царь Никола II. высказавъ свое невдоволене міністрови справъ заграничныхъ ґр. Лямсдорфови зъ того, що фльота охотникôвъ задержала анґлійскій корабель, пôдъ позоромъ контрабанды военнои. Черезъ се прийшло до непорозумѣня мѣжь рядомъ російскимъ а анґлійскимъ. Сѝ непорозумѣня, казавъ царь, треба сейчасъ усунути и назадъ навязати дружнѝ вôдносины зъ Анґліею. Задержаный Росіянами корабель называе ся Маляка. Капітанъ сего корабля скаживъ ся на нелюдске обходжене ся Росіянъ зъ Анґлійцями. Росіяне загрозили йому, що если не успокоить ся, зôстане вôдданый до арешту. На тôмъ кораблі находивъ ся 40-тоновый ладунокъ выбуховыхъ матерій, однакъ якъ показало ся, були они призначенѝ не для Японцѣвъ, але для Китайцѣвъ, отже не була се военна контрабанда. Анґлійскій конзуль на петербурскôмъ дворѣ сейчасъ рѣшучо запротестувавъ, якимъ чиномъ смѣе Росія задержувати анґлійскѝ кораблѣ, котрѝ не мають на собѣ контрабанды и домагавъ ся, щобы сейчасъ выпустити на волю задержаный корабель „Маляку“. Росіяне оправдували ся въ сей спосôбъ, що они добре знають про многѝ анґлійскѝ контрабанды въ корысть Японіи, однакъ досы не могли приловити нѣ одного корабля, а щодо Маляки, они були певнѝ, що везе военну контрабанду, але якъ покаже ся, що се неправда, то сейчасъ пустять на волю.

Лондонъ 20. Надходять тутъ вѣсти, що російска охотнича фльота, крôмъ корабля Маляка, задержала и приарештувала еще кôлька иньшихъ кораблѣвъ другихъ державъ, пôдозрѣваючи ихъ о се, що везуть военну контрабанду. Се выкликало велике обурене пошкодованыхъ державъ, на нетактовне поведене ся Росіи.

Токіо 20. Нынѣ рано о 7 годинѣ выплынула владивостоцка фльота безъ торпедовцѣвъ на Океанъ Спокôйный. Цѣль еѣ не е звѣсна, але припускають, що мае она плянъ напасти на схôдне побереже Японіи, а вôдтакъ або повернути до Владивостока, выбравши полудневу дорогу, або получити ся зъ Портъ-Артурскою фльотою. Японьске побереже зôстало повѣдомлене о грозячôмъ небезпеченьствѣ.

Вашінґтонъ 20. Тутешный російскій консуль отримавъ телеґраму зъ вѣдомостю, що владивостоцка фльота затопила японьскій корабель коло побережа Исоя. Всю залогу уратовано.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель — КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря ....Йос. Кульчицкій BALTIMORE, M. D.

Заст. касіера ....А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радни:

А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
Ник. Дембицкій......Mahanoy Plane, Pa.
К. Кобанъ..................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока..................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ.........New York City.

Ихъ заступники:

Ив. Сенько...................Jessup, Pa.
Ив. Посипанко..............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій............Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ....McKeesRocks, Pa.
Ив. Воргачь.............Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.

За 70 центôвъ на мѣсяць

Союзъ платить 600 доляр̂овъ посмертного за мужа, а 300 доляр̂овъ за жену и другѝ запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убеспечити вашѝ дѣти за таншѝ грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете бôльше якъ деинде.

ОГОЛОШЕНЄ.

ВП. П. СЕКРЕТАРѢ СОЮЗА!

Прошу разъ на все собѣ запамятати, що грошѣ належачѝ до Р. Н. Союза выписує ся на имя: Alex Sharshon, treas., Shamokin. Pa., а не на мое имя, тôлько тѝ моні ордеры и чеки выписанѝ на имя Alex Sharshon засылайте просто до мене а я самъ вôдошлю до касіера.

Пригадую § 9 статутôвъ „Союза", на пôдставѣ котрого члены приступаючѝ до „Союза" а маючѝ высше 40 лѣтъ мають до трохъ мѣсяцѣвъ по вступленю предложити менѣ метрику урожденя.

С. Ядловскій, гол. секретарь.

ПОСМЕРТНЍ ВѢСТИ.

ЛЕШКО ҐОЙДА, членъ Р. Н. Союза, вôд. 16 Lansford, Pa., упокоивъ ся 19. Юнія б. р. въ Галичинѣ. Покойный походивъ зъ Пулавъ, пов. Сянôкъ. До Союза належавъ вôдъ 1900 р.

МАРІЯ ПѢТУХЪ, жена Станислава Пѣтуха зъ Букôвска, пов. Сянôкъ, Галичина, члена Р Н. Союза, вôд. 55, упокоила ся 8. Юлія с. р. въ Carnegie, Pa.

Вѣчная память!

Ч. 361. **КВІТЪ** $300.00

на триста долярôвъ, котрѝ низше пôдписаный отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ бл. п. Катеринѣ Ромцьо зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Ansonia, Conn. дня 16 липня 1904.

Петро Ромцьо.

Свѣдки: о. Ал. Улицкій, Димитрій Сидорякъ.

Иванъ Борошовичь, заст. предсѣд., Т. Цѣркотъ, секретарь.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЯЄМО

всѣхъ членôвъ бр. св. Йоана Хрестителя въ Seymour, Conn., що рôчный мітинґъ вôдбуде ся въ суботу 30-го Юлія о г. 7 вечеръ. На той мітинґъ мае кождый членъ явити ся пôдъ карою $1.00. На тôмъ мітинґу буде прочитане справоздане касове за послѣдный рôкъ, также будемо принимати новыхъ членôвъ за половину вступного. Тожь напоминаю всѣхъ братôвъ, щобы появили ся на той мітинґъ и вырôвнали свôй довгъ залеглый. Братя, спѣшѣть и корыстайте зъ тои доброи нагоды, забеспечѣть себе, бо нѣхто не знає кого яка доля чекає.

За урядъ братства:
Николай Смѣй, предсѣд.,
Стефанъ Вислоцкій, касіеръ,
Василь Ванъ, секретарь.

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Симъ повѣдомляемо всѣхъ Русинôвъ мешкаючихъ въ околици Ansonia, Derby, Shelton, Seymour и Waterbury, Conn., що Братство св. АА. Петра и Павла въ Ansonia, Conn. буде принимати въ мѣсяцю Юлію новыхъ членôвъ за пôвъ вступного. Хто хоче пристати до згаданого Братства нехай прийде на мітинґъ, котрый вôдбуває ся въ остатню Недѣлю въ мѣсяцю. Братя спѣшѣть, выкорыстайте ту добру нагоду та забезпечѣть себе и родину. Братя вступайте громадно до Братства и до Р. Н. Союза, бо тамъ наша сила.

За Урядъ Братства:
Алексій Горбаль, предсѣд.,
Петро Пелешь, секр,
Михайло Грицко, касіеръ.

ПОВѢДОМЛЯЄ

ся всѣхъ членôвъ бр. св. АА. Петра и Павла вôд. 114 въ Dunmore, Pa, що на будучѣ мітинґи братства будуть вôдбуватись, не въ домѣ Ивана Фецка, але въ гали Андрея Царика пôдъ ч. 740 E. Drinker Str.

За урядъ бр.
Василь Рошко, предс.,
Михайло Дзюба, секр.,
Иванъ Фецко, касіеръ.

ПОВѢДОМЛЯЄМО

всѣхъ дооколичныхъ Русинôвъ, що братство св. Апост. Андрея Первозванного, вôддѣлъ 66 Р. Н. Союза въ Ню-Йорку (гора мѣста) вôдбуває свои мітинґи все въ недѣлю по першôмъ кождого мѣсяця въ гали п. Fialy, 1341 Ave A. о годинѣ шестôй вечеръ. Тожь кождый чесный Русинъ повиненъ прийти и вписати ся въ члены того братства. Платить ся 50 цт. мѣсячне, а за то побирае членъ 5 долярôвъ тыжнево въ разѣ слабости, посмертне и иншѝ запомоги въ разѣ якого нещастя.

За Урядъ братства:
Пыртко Григорій, предс.,
Зятикъ Павло, секретарь,
Цейко Титусъ, касіеръ. 304

ВЪ ПАМЯТЬ ОСНОВАНЯ БРАТСТВА св. Володимира въ Ню Йорку вôдбуде ся Першій Вокально-Декламаторскій Вечерокъ полученый зъ забавою и спѣвами, въ гали Блашиньского ч. 414 E. 5th Str. New York, въ суботу дня 30. Юлія 1904. На той вечерокъ запрошуемо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ зъ Ню Йорку. Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ. Тикетъ буде можна дôстати въ касѣ вôдъ 6 до 8 годины. Початокъ о 7 г. вечеръ. За добру забаву ручить Комітетъ:

Андрей Вовкъ,
Яковъ Лошко,
Антôнъ Шеремета.

Оголошенє.

Другій Великій Пікникъ устроює КЛЮБЪ 4. МИХАЙЛÔВЪ (Вôддѣлъ „Союза" 70) въ четверъ д. 4. августа 1904 въ БАЛДВИНЪ ПАРКУ (давно Келидонієнъ Паркъ) въ Jersey City, N. J.

Початокъ о годинѣ 1. по полудни.

Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ.

За добру музыку и забаву ручить ся.

Запрашаемо всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои ласкавои участи.

За Урядъ Клюбу:
Андрей Сандовичь, предсѣд.,
Мих. Келичава, секр.,
Лукачь Павелчакъ, касіеръ.

ВСѢМЪ дяко-учителямъ, котрѝ писали до мене въ справѣ посады при тутешнôй церквѣ — заявляю, що дяко-учительска посада вже обсаджена.

Несторъ Дмитрôвъ, рускій священикъ въ Northampton, Pa

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

		Липень.
28	Ч.	Кирикъ и Юлита
29	П.	Атиногенъ
30	С.	Марина
31	Н.	Якинтъ
1	П.	Августъ. Макрина
2	В.	† Св. Илія пророкъ
3	С.	Симеонъ Йоан. Юрод.

ДАЛЬШЕ ЗЛОЖИЛИ НА НАР. ФОНДЪ:

— Въ Sayre, Pa. на весѣлю Як. Стривонса дня 17. юлія б. р. на щиру промову Вас. Ротко и Гр. Ковалевича гостѣ зложили $8.00 на Народный Фондъ, котрого задачею въ першій лѣніи есть отворити Руску Бурсу въ Ню-Йорку въ септембру 1904. р.

— Shamokin, Pa. на весѣлю Павла Адамика д. 16. юлія б. р. Йос. Куликъ и Ив. Янковичь по щирôй промовѣ, зôбрали $5.65 на Народный Фондъ! Щасть Боже молодятамъ а щира подяка всѣмъ жертвотателямъ!

— ВЪ полудневыхъ провінціяхъ Росии грозить великій голодъ въ наслѣдокъ неурожаю. Въ ґуберніяхъ Херсоньскôй, Бессарабскôй, Полтавскôй, Харкôвскôй, суть селяне примушенѝ годувати свою худобу недозрѣлымъ засѣвомъ. Завязали ся ратунковѝ комітеты въ цѣли несеня помочи голодуючимъ. Неурожай приписують вчаснымъ осѣннымъ морозамъ, недостачи дощôвъ а также морозамъ въ мѣсяцю маю. Въ Бессарабіи продають худобу за безцѣнъ.

— ВЪ Ню-Йорку ѣхавъ стріткарою малый хлопець, котрый на зважаючи на людей, зачавъ перерaзливо свистати. Якійсь нервовый чоловѣкъ, що ѣхавъ тымъ самымъ возомъ, не мôгъ того знести, и просивъ хлопця, щобы переставъ свистати, а коли хлопець його не послухавъ, загрозивъ йому що наторгае йому уха. На се вставивъ ся за хлопцемъ другій чоловѣкъ и сказавъ, що ему вôльно свистати. Тогдѣ мѣжь обома вывязалась суперечка, котра скôнчила ся арештованемъ обохъ сварячихъ ся. Хлопцеви нѣчого не сталось.

— ВЪ великôй скôлькости появили ся москіты въ Бруклинѣ и докучають людямъ и звѣрятамъ. Комісія санітарна предприняла средства охороны передъ тыми комарами. Найлѣпшимъ средствомъ проти нихъ є нафта, вôдъ котрои сейчасъ гинуть.

— ВЪ Пеоріи, Илл. оденъ божевôльный робôтникъ застрѣливъ свою жѣнку, а коли прибула поліція, щобы його арештувати, забарикадувавъ дверѣ до хаты, и загрозивъ, що застрѣлить кождого, хто вôдважить увôйти въ його хату. Поліція не могла приступити до него. По хвилинѣ зажадавъ божевôльный щобы прикликати до него погребника, абы забравъ трупа застрѣленои жѣнки. Однакъ погребникъ боявъ ся приступити до хаты, доки божевôльный не буде безборонный. Вкôнци удало ся поліціи вдерти ся до хаты и по завзятôй оборонѣ звязати божевôльного и вôддати на поліцію.

Русине!

Сли хочешь бути сталымъ передплатникомъ мѣсячныхъ книжочокъ „Слово" то вытни сю карточку, вложи еи до коверты зъ моніордеромъ на $1.50 и зашли до:

Rev. Paul Tymkievich, 45 Oak St. Yonkers, N. Y.

Посылаю $1·50 яко пренумерату на просвѣтнѝ книжочки „Слово".

Имя и прозвище: ....

Докладный адресъ: ....

....

ДокторъАрданъ

отворивъ офисъ пôдъ ч. 711 ул. Линденъ, Скрентонъ, Па.

Новый телефонъ 1631.
Старый телефонъ 570—2.

Фармы! Фармы!

Остогидло вамъ въ майнахъ и фабрикахъ робити? Хочете мати свободу и забезпечену будучнôсть? Коли такъ, то купѣть собѣ фарму у Вирджініи, де вже много Русинôвъ, Словакôвъ и прочихъ Славянъ поселилось.

Є тамъ добра земля, на котрôй все родить ся, що посадите або посѣете. Здоровый воздухъ, здорова вода, легка зима и не горяче лѣто. Маемо фармы у Вестъ Вирджініи, Мериландѣ, Минесотѣ, Каролайнѣ, Висконзінъ и Пенсилвеніи. Продаемо ихъ вôдъ 5 до 15 долярôвъ за акеръ. Добрѝ услôвя для всѣхъ, хто хоче купити.

Пишѣть на адресу:
John Jelinek,
1116 Pine Alley, Braddock, Pa.

Наука - се сила.

„Свобода" роздасть зовсѣмъ безплатно 12 курсôвъ Мѣжнародныхъ Кореспонденційныхъ Школъ, тымъ 12 дѣтямъ, дѣвчатамъ або хлопцямъ, котрѝ до дня 1-го Септембра 1904 зберуть найбôльшу суму грошей на Рускій Народный Фондъ въ Америцѣ.

Курсы тѝ суть слѣдуючѝ:

1. Курсъ стеноґрафічный обнимаючій: спеловане, краснопись, граматику, інтерпункцію, писане листôвъ и стеноґрафію.
2. Курсъ книговодства (bookkeeping), складаючій ся зъ науки аритметики, краснописи, поединчого и подвôйного книговодства, отвираня, замыканя и змѣны гандлевыхъ книжокъ та модерныхъ офисовыхъ методôвъ.
3. Курсъ стеноґрафічный.
4. Курсъ подвôйного книговодства.
5. Курсъ низшои и высшои аритметики.
6. Курсъ низшои аритметики.
7. Курсъ спелованя.
8. Курсъ краснописи.
9. Курсъ композиціи и реторики.
10. Курсъ граматики.
11. Курсъ писаня листôвъ.
12. Курсъ історіи Сполученыхъ Державъ.

Всѣ зôбранѝ грошѣ пôдуть до касы Руского Народного Фонду въ Америцѣ. Грошѣ треба высилати зô списомъ жертводателѣвъ и именемъ того хто ихъ посилае не до „Свободы" а просто на адресу Narodnyj Fond. Box 108, Jersey City, N. J., а на чекахъ та моніордерахъ выписовати имя John Glowa, treasurer.

Адресы визначнѣйшихъ рускихъ часописей въ старôмъ краю.

„Буковина" (3 разы тыждево) $4.00 на рôкъ, ул. Петровича ч. 2. Чернôвцѣ, Bukowina, Austria.

„Воля" (соціяліст. тыждневникъ) $1.00 на рôкъ, ул. Ліндого ч. 8. Львôвъ, Galicia, Austria.

„Гайдамаки" (тыждневникъ) $2.00 на рôкъ, ул. Баторія ч. 24. Львôвъ.

„Дзвінок" (для дѣтей, 2 разы на мѣсяць) $1.50 на рôкъ, пл. Стрѣлецка ч. 6. Львôвъ.

„Діло" (дневникъ), $10.00 на рôкъ, улиця Баторія ч. 24. Львôвъ.

„Комар" (гумористичн., два разы на мѣсяць) $2.00 на рôкъ, ул. Собѣщины ч. 8. Львôвъ.

„Літ. Наук. Вістник" (разъ на мѣсяць) $4.50 на рôкъ, ул. Чарнецкого 26. Львôвъ.

„Новий Громадський Голос" (2 разы на мѣсяць) $1.00 на рôкъ, ул. Чарнецкого 26. Львôвъ.

„Поступ" (тыждневникъ) $1.50 на рôкъ, Коломыя, Народный Дôмъ І. пов., Galicia, Austria.

„Промінь" (2 разы на мѣсяць) $1.50 на рôкъ, Вашкôвцѣ н. Ч. Bukowina, Austria.

„Руслан" (дневникъ) $8.00 на рôкъ, пл. Домбровского ч. 1. Львôвъ.

„Ruthenische Revue" (2 разы на мѣсяць) $1.50 на рôкъ, Gersthoferst, 32. Wien, Austria.

„Свобода" (тыждневникъ) $1.00 на рôкъ, ул. Баторія 24. Львôвъ.

Календарь Р. Н. Союза на рôкъ 1904.

се така книжка, котру не лишь кождый членъ Союза, але кождый американьскій Русинъ повиненъ мати.

Въ Календари Союза кромѣ многихъ пожиточныхъ и цѣкавыхъ рѣчей знайдете такожь 20 прекрасныхъ образкôвъ.

Цѣна лишь 25 центôвъ.

Календарѣвъ безъ грошей не высиламъ.

КНИЖКИ

Американьскій шляхтичь	15
Бланкеты на метрики	2
Весела книжочка зъ образками	30
Де що про звѣрята	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ історіи російскои православнои місіи въ Америцѣ	10
Дорога до свѣдомости	10
Зубъ за зубъ	10
Загадки и образки	10
Журавлѣ	15
Календарь „Союза" (1904)	25
Казка про жида	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Книжка для опѣкунôвъ хорыхъ	1.00
Книжочка колекторска	7
Марія	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	10
Псалтирь	100
Покуса	10
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Руско-англійскій Словарець (передрукъ зъ Англ.-руск. Провôдн.	20
Руско-англійскій Провôдникъ	50
Смерть	10
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15
Читанка друга	25
Читанка третя	40
Читанка четверта	50

Почту мы оплачуемо.

Адресъ:
SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Замовляйте тôлько тѝ книжки, котрѝ бачите въ послѣднôмъ числѣ „Свободы".

Пишѣть выразно.

Замовленя на суму менчу якъ доляра не принимае ся.

Всячина.

РИМЪ.

Римъ се столица католицкои церкви, Єрусалимъ нового завѣта, осѣдокъ намѣстника Христового, папы. Тысячѣ а тысячѣ путникôвъ прямують до сего мѣста чи то зъ побожности, чи зъ цѣкавости оглянути старинні памятки римскои штуки.

Можна розрôжнити подвôйный Римъ: старинный, поганьскій зъ его святынями, стовпами, триумфальными луками та иншими будôвлями и новый християньскій Римъ, що пôдносить ся на давныхъ руинахъ и побôчь нихъ.

Околиця Риму, черезъ котру мусять переѣздити подорожнї, є пуста и самотна; нѣгде не видко одного дерева, лишь где-неде стоить стара колюмна або руины давнои будôвлї. Але вже зъ далека видиѣе понадъ хмарою диму и пары золотый хрестъ на Петровôй церквѣ, а пôдъ нимъ величезна баня. Незабавки показує ся очамъ путника сама церковь, найвеличнѣйша будôвля Риму, найбôльшій храмъ християньского свѣта. Вôдтакъ выринае передъ очима замокъ Ангела, збудованый понадъ памятникомъ цѣсаря Гадріяна; высоко въ повѣтрю блестить золотый ангелъ, вôдъ котрого цѣлый замокъ одержавъ назву. Незабавки вырине передъ нами т. зв. кольосей, найбôльшій амфітеатеръ мѣста, збудованый цѣсаремъ Веспазіяномъ. Чимъ разъ краснїй и краснїй стае ся видъ, чимъ разъ бôльше будôвель, чимъ разъ бôльше церковь и палатъ а далѣ на тлї голубого неба маячѣють альбаньскій и сабіньскій сугорбы.

Римъ числить коло 450.000 жителѣвъ, але просторъ мѣста въ порôвнаню зъ тымъ є значно бôльшій.

Найважнѣйшою будôвлею въ мѣстѣ є церковь св. Петра. Се такій величезный будинокъ, що надъ нимъ працьовано сто лѣтъ а выдано 64 міліоны таларôвъ. Церковь довга на 230 метрôвъ, 164 широка, а высота еѣ лише до даху выносить 130 метрôвъ. Зъ фронту мае пять великихъ брамъ и двѣ вежѣ, въ серединѣ 29 вôвтарѣвъ, а цѣла выложена мармором. Найбôльшій вôвтарь, при котрôмъ лише самъ папа править службу божу, стоить по самôй серединѣ церкви; надъ нимъ пôднимае ся бальдахинъ, опертый на чотырохъ спѣжевыхъ стовпахъ, высокихъ на 35 метрôвъ. Пôдъ тымъ вôвтаремъ находить ся каплиця зъ гробами св. Петра и Павла та безчисленныхъ мученикôвъ, передъ котрыми горить 112 свѣчокъ, якѣ гасить ся лише у велику пятницю. Надъ великимъ вôвтаремъ зносить ся славна подвôйна баня; можна въ ту баню увôйти и зъ еи ґалерiи оглядати середину церкви. Можна такожь выйти на зовнѣ и вôдти оглянути цѣлый Римъ и его околицю. Хрестъ на банѣ вôддаленый вôдъ земнѣ 169 метрôвъ. На схôднôмъ краю церкви стоїть папскій престолъ.

Чимъ частѣйше оглядае ся сю чудову церковь, тымъ бôльше мусить ся подивляти еѣ величь. Нашъ подивъ зросте ще, коли станемо мѣрити и обчисляти, коли дôзнаємъ ся, що въ церквѣ мѣстить ся въ часѣ великодного тыжня 80.000 людей!

Церковь св. Петра, се нѣбы мѣсто у мѣстѣ, цѣлый Римъ появляе ся тутки, входячи и выходячи черезъ брамы. Въ церквѣ править ся при рôжныхъ вôвтарѣхъ богослуженя на рôжныхъ мовахъ. Для всѣхъ мовъ стоять тамъ сповѣдницѣ, бо церковь се не для самого Риму а для цѣлого христіяньства. Разъ є она безмѣрнымъ, мовчаливымъ храмомъ, то знову наповняють еи тысячѣ вѣрныхъ, а препѣнь она здае ся порожна. Тутъ збирае ся громадка побожныхъ, абы послухати гры орґанôвъ въ каплиця, тамъ громадка Англичанъ оглядае образъ за образомъ, на иньшôмъ мѣсци выходить зъ тахимъ спѣвомъ процесія зъ каплицѣ.

Передъ церковою лежить гарна площа Петра, окружена потрôйнымъ рядомъ колюмнъ (стовпôвъ), що стоять пôвколесомъ. Въ галяхъ мѣстить ся до триста статуй. Въ серединѣ площѣ стоить т. зв. обеліскъ, высокій на 41 метрôвъ. Є се стовпъ зъ одного каменя, привезеный сюды зъ Єгипту. До церкви притикае Ватиканъ, помешканє папы. Ватиканъ мае 22 подвôря и 11.000 покоѣвъ, зъ котрыхъ деякѣ є довгѣ на 200 стôпъ. Є тутъ славна сикстиньска каплиця, музей, бібліотека изъ 64.000 книжокъ, ґабінетъ зъ рôжными монетами та инше гôдне уваги. (Зъ „Поступу")

КОРОЛЬ БЕЗЪ КОРОНЫ.

15. юнія с. р. яко въ рôчницю вступленя на престолъ сербского короля Петра I., мала вôдбутись въ Бѣлградѣ торжественна его коронація. Сю коронацію однакожь вôдложено, а се зъ тои причины, що король не мае ще конечно потрѣбнои при коронаціи короны. Королѣвскій маєстатъ, що, побôчно сказавши, не мае великого майна, просивъ своихъ міністрôвъ, абы корону справити на коштъ державы. Скупщина одначе вôдмовила потрѣбнй на се грошѣ. Тогдѣ пôславъ король своихъ агентôвъ по цѣлôй Европѣ, щобы выхопотати въ европейскихъ капиталистôвъ якусь пожичку, коли-жь се не повелось, хотѣвъ король купити собѣ готову вже корону у одного парискôго ювилера. Але а теперь вернули послы до Бѣлграду зъ порожными рукамн. Коронація вôдбулась отжо зовсѣмъ тихо, тымъ способомъ, що въ однôмъ старôмъ сербскôмъ монастыри вôдслужено богослужене, въ часѣ котрого помазано короля и вложено ему на голову желѣзну корону, зроблену лише тымчасомъ зô старои арматы, яку родина Караджорджевичôвъ переховувала якъ святôсть по своимъ прадѣдѣ, Юрію Карѣ. А торжественна коронація вôдбудесь доперва тогдѣ, коли король буде мôгъ справити собѣ золоту корону.

Отъ, бѣдна тая Сербія разомъ зô своими королями.

ЯКЪ РОБИТИ КВАСЪ?

Квасъ се дуже добрый напитокъ. Вôнъ дешевый и холодить у лѣтѣ чоловѣка лѣпше якъ якій другій напитокъ. Робить ся его такъ:

Возьмѣть 15 квартъ горячои воды и влѣйте еѣ у кадку. Опôсля возьмѣть хлѣба чорного житного (але такого щобы не кисъ довго передъ печенемъ и щобы не було въ нѣмъ соли) зъ якихъ 5 фунтôвъ, порѣжте его на тонкѣ шматки и поставте въ печь такъ щобы вôнъ добре высохъ и зачервонѣвъ трохи. Того хлѣба накришѣть до сеи горячои воды. Коли вода выхолоне, розмѣшайте пôвъ баксочки дрôжджѣвъ за 5 центôвъ и всипте ихъ такожь до сеи воды, та такъ оставте въ спокою черезъ 12 годинъ. Опôсля процѣдѣть сю воду и всипте до неѣ два фунты цукру, одну баксу (за 10 центôвъ) родзинокъ (raisins) и выдусѣть двѣ цитрины и замѣшайте те все оденъ разъ, щобы цукоръ розôйшовъ ся — а потôмъ зôставте знову все въ спокою на 10 годинъ. Коли мине 10 годинъ, можете сей напôй зливати въ фляшки, котрѣ однакъ треба дуже добре затикати и завязувати. Фляшки наповненѣ, повиннѣ стояти на ледѣ або въ пивници. Коли постоять 24 годинъ можна квасъ пити. Сей квасъ є дуже здоровый. Кожда ґаздыня моглабы спробувати зробити такого квасу. Спробуйте а побачите чи вôнъ не лѣпшій вôдъ пива.

К. И.

ЗОЛОТѢ ГАДКИ.

Хоча-бъ ты и муки тяжкѣ потерпѣвъ
А брата свойого не любишь,
То все жь ты на вѣчне жите не доспѣвъ
Лишь дармо дочасне загубишь.

Хоча-б ты и попѣлъ слезами мѣсивъ,
А въ серци на брата злый замыслъ носивъ,
То вся твоя люта покута
Не варта перегнилого прута.

Хто мае мудрôсть, а зъ неи
Ближнимъ не хоче вдѣлити,
Той мае скарбъ многоцѣнный
Въ мѣхъ шкуратяный зашитый.

Иванъ Франко.

СМѢШНЕ.

СЕМА ЗАПОВѢДЬ БОЖА ВЪ ТИРОЛИ.

Въ сельскихъ школахъ въ Тироли (Австрія) е такій звычай, що школярѣ говорять до свого учителя черезъ „ты". Разъ повѣдомлено зарядъ однои такои школы, що въ короткôмъ часѣ прийде епископъ на инспекцію. Заздалегôдь почавъ учитель вбивати въ головы школярѣвъ, що до епископа не говорить ся „ты", але „Ваша епископска ласка" (Такъ титулують Нѣмцѣ епископôвъ). Епископъ прийшовъ дѣйстно, и щобы довѣдатись о вѣдомостяхъ школярôвъ въ релиґіи, запитавъ одного мальчика: „Скажи менѣ, хлопче, яка е сема заповѣдь божа?" Не надумуючись довго, вôдповѣвъ школяръ смѣло: „Ваша епископска ласка не повиннѣ красти". Епископъ и всѣ присутнѣ сердечно розсмѣялись...

* * *

НА НАУЦѢ РЕЛИҐІИ.

Священикъ пытае 16 лѣтну дѣвчину, чи тайна супружества конче потрѣбна до збавленя душѣ?

„Нѣ, не конче" вôдповѣдае дѣвчина, але грѣхъ бувбы вôдтягатись вôдъ тои тайны, коли нагода трафляе ся.

* * *

Одного купця синъ утѣкъ зъ дому и приставъ до вандрѣвного театру. Отець шукавъ его довшій часъ, але не мôгъ знайти. Ажь одного разу загостивъ вôнъ до театру, а тамъ его синъ заспѣвавъ: „Я родивъ ся надъ Днѣпромъ..." Купець вôдъ разу пôзнавъ голосъ свого сына и крикнувъ зъ радости: „Брешешь шибенику! ты родивъ ся въ Садаґурѣ."

* * *

Кумъ до кумы: „Моя жѣнка дуже запопадлива — неразъ стягае навѣть и чоботы зъ мене."

Кума: „Певне тогдѣ, якъ вы вертаете зъ коршмы."

Кумъ: „Але де тамъ, вона тогдѣ ѣхъ зтягае, якъ я хочу ити до коршмы"

* * *

„Кумко Василишко, а вамъ вôдъ чого такъ лице напухло?"

Василишка: „Вôдъ чого? — Вôдъ горѣвки."

К.: „А то що вы робили зъ нею?"

В.: „Таже любко, мôй Василько прийшовъ вчера пяный и вôдъ того менѣ лице спухло."

L 128